

Nr. 39 · September 2020 · 21. årgang

Pilgrimmen

Pilgrimmen

Forsidefoto af Peter Glunz:
Storke i Los Arcos

PILGRIMMEN udgives af

Foreningen af Danske
Santiagopilgrimme

Redaktion

Ansvarshavende redaktør:

Rikke Ærtebjerg

Pilgrimshuset

Albergue Ballerup

Præstevænget 10,

2750 Ballerup

Mobil: 6155 6309

redaktionen@santiagopilgrimme.dk

Henrik Friediger

henrikfriediger@gmail.com

Henrik Tarp

henriktarp@ofir.dk

Peter Glunz

peter@glunz.dk

Niels Henrik Lieberkind

nh.lieberkind@gmail.com

Troels Beck

trbeck45@gmail.com

**Alle tidligere numre findes som
PDF filer på hjemmesiden!**

Enhver udnyttelse af bladets tekster er forbudt i henhold til loven. Undtaget herfra er korte uddrag af artikler til brug for anmeldelse samt til omtale der fremmer foreningens formål. Samtykke til at kopiere bladets tekster i øvrigt kan fremskaffes gennem bladets redaktion. Copyright tilhører forfatterne ligeledes med fotos, der, hvis ikke andet er angivet, er taget af og tilhører forfatterne.

Foreningen

Foreningen af Danske Santiagopilgrimme
c/o Sekretariatet, daglig leder:

Yvonne Riise Kristensen

Banerengen 41, 3660 Stenløse

Mobil: 5354 1019 - Mail:

sekretariat@santiagopilgrimme.dk

MobilePay: nr. 77429

Jyske Bank: 5069-133 20 63

www.santiagopilgrimme.dk

Bestyrelse:

Vibeke Mørdrup, København

Formand, mobil: 2615 7173

Carsten Maegaard, Herning

Næstformand, mobil: 6169 7273

Troels Beck, Vissenbjerg

Kasserer, mobil: 2066 2649

Tone Kirkeby, Farum

Bestyrelsesmedlem, mobil: 2398 5502

Rikke Ærtebjerg, Ballerup

Bestyrelsesmedlem, mobil: 6155 6309

Hanna Vestenaa, Kalundborg

Bestyrelsesmedlem, mobil 5164 6956

Kenni Kofod, Jyllinge

Bestyrelsesmedlem, mobil 6128 0891

Bøje Pedersen, Farum

Suppleant, Mobil 4119 3410

Jacob Rohd, Slangerup

Suppleant, Mobil: 2498 5935

René Staghøj Nielsen

webredaktør mail: rygade112@gmail.com

mobil 3121 2934

Erik Staffeldt, Frederiksberg

facebook + web, mobil 2835 1772

Inge Larsen, Frederiksberg

facebook, mobil 2448 4483

ISSN 1603-2365

Pilgrimmen afleveres til Nationalbibliografien

Opsætning og layout:

Peter Glunz, Køge, tlf.: 2040 1131

Tryk: Vestergaards Bogtrykkeri

Indhold

Side: Indhold:

2	Kolofon
3	Indholdsfortegnelse
4 - 5	Leder af Rikke Ærtebjerg
6 - 11	Coronavirus på Caminoen af Erik V. Christensen
12 - 21	Camino i medgang og modgang af Marie Lau Florin
22 - 23	Muslingeskal og gode ønsker af Niels Henrik Lieberkind
24 - 29	Camino med min mor af Rikke Ærtebjerg
30 - 33	Tilbage på Caminoen af Bruno Martlev
34 - 41	Gode oplevelser, som ikke kunne planlægges af Niels Henrik Lieberkind
42 - 45	Año Santo af Henrik Tarp
46 - 47	Hvad Caminoen giver af Rikke Ærtebjerg
48 - 49	Caminovandring nr. 2 af Niels Erik Søndergaard
50 - 52	Spanien fejrer Jubelår i 2021 af Rikke Ærtebjerg
54	Pilgrimsvandring på Ærø af Ole König
56 - 63	Solovandring Helsingør - Ballerup af Rikke Ærtebjerg
64 - 73	En kærlighedserklæring til Den Danske Pilgrimsrute af af Rikke Ærtebjerg
74	Boganmeldelse "Gå Langt" af Gitte Holtze
75	Boganmeldelse "Kvartlivskrise på Caminoen" af Simone Jespersen
76	Boganmeldelse "Bushcraft i Norden" af Jesper Hede
77	Boganmeldelse "Friluftscrollinger" af Julie Pio Kragelund
78	Boganmeldelse "Pilgrimsfærd i Danmark" af Jørgen Hansen
79	Boganmeldelse "Jesus Trip" af Poul Joachim Stender
80 - 81	To sange fra Årsmødet 2019 af Solveig Poulsen
82 - 83	Årsmøde 2020 i Slagelse lørdag 31. oktober 2020

Leder

Vi lever i mærkelige tider!

Det store C ramte Danmark med fuld kraft onsdag den 11. marts, men havde forinden allerede terroriseret det nordlige Italien med en virus, der viste sig at være dødbringende i samfund, hvor store familier bor tæt sammen og hvor sundhedsvæsenet ikke var forberedt på den tsunami af sygdomsramte, der krævede indlæggelser og respiratorer. Mange af os skulle have været til Spanien eller andre steder i Sydeuropa for at vandre i sommerens løb, men måtte blive hjemme.

Spanien har været virkelig hårdt ramt, der er mange tusinde døde og diverse Caminoer blev lukket.

Vi bringer i dette nummer en førstehåndsberetning om, hvordan det var at være dér, på Camino Francés, mens herbergerne lukkede på ruten bag pil-

af Rikke Ærtebjerg

grimmene, rygtene om en virus bredte sig og spredte mistro og frygt for fremmede og hvordan den sande Caminoånd på trods af dette viste sig via venlige sjæle, der hjalp, hvor der var behov, på trods af både forbud og anbefalinger om det modsatte.

Det kan være svært at se lige nu, men det gamle ord om, at *Intet er så galt, at det ikke er godt for noget*, holder måske også i denne situation. Vi føler med Spanien og alle de øvrige lande, der har været hårdt ramt. Men det giver os også noget godt under de hjemlige himmelstrøg og her får jeg mulighed for at bruge et andet gammelt ord:

Hvad udad tabtes, det må indad vindes.

Ordene er ofte blevet tillagt Hedeselskabets medstifter Enrico Mylius Dalgas, men teksten var oprindeligt skrevet af digteren H.P. Holst og den originale tekst lød:

*For hvert et tab igen erstatning findes;
hvad udad tabtes, det må indad vindes.*

Den Danske Pilgrimsrute og andre vandreruter bliver nu travet tynde af danskere med Corona-kuller, vandre-feber, rastløshed og hvad der ellers har været af undskyldninger. Det er en unik chance for Foreningen til at markedsføre denne danske Camino og dermed opfylde foreningens formålsparagraf til fulde.

Den Danske Pilgrimsrute er på næsten 1.000 km, så gik du og drømte om de

Foreningen

800 på Camino Francés, kan du bare begynde at gå. Der er endnu ikke så mange herberger på den sjællandske del af ruten (det arbejder vi på), men der er vandrehjem, Bed & Breakfast, hoteller og AirBnB og man kan benytte sig af Brug Min Baghave-konceptet, slå telt op i de offentlige skove eller overnatte i nogle af de mange shelters undervejs. Hvis du ikke har prøvet nogle af etaperne endnu, kan du se dem på Foreningen af Danske Santiagopilgrimmes hjemmeside, www.santiagopilgrimme.dk. Der er også en rute i nærheden af dig.

Dette nummer af Pilgrimmen har også artikler om at vandre som familie – en sammenbragt familie vandrer Camino Sanabrés og en datter fortæller om at vandre med sin mor. Vi skal på vandring fra Santiago til Finisterre og Muxia og der er artikler om vandringer på Den Danske Pilgrimsrute og Øhavsstien.

Vi sætter også fokus på, at det i Spanien er jubelår i 2021, hvilket vi gerne vil forberede jer på, hvis I planlægger at vandre på Caminoerne i Spanien næste år. Jubelår er når Skt. Jakobs Dag, den 25. juli, falder på en søndag, og det gør den i 2021.

Der er boganmeldelser om at gå langt, om at have en livskrise og tage på Camino og så henholdsvis en bog om børn og friluftsliv og Bushcraft i Norden, hvis man er til det primitive lejrLiv på den fede måde. Der er en bog om Pilgrimsfærd i Danmark, og desuden er der en bog om at mærke Jesus på pilgrimsvandring i Israel, som kan friste, hvis interessen, når Corona-restriktionerne er fjernet, er stor nok til at overvinde de udfordringer, der er i det område.

Vi bringer også de to sange, der blev skrevet til Foreningens 20-års jubilæum sidste år, og det giver stof til eftertanke, i lyset af årets begivenheder, at forfatteren kalder den ene *Vandring sammen – hver for sig*. Lær gerne begge – vi skal synge dem igen til årsmødet i Slagelse den 31. oktober. Se mere om generalforsamling og årsmøde andetsteds i bladet.

For informationer om foreningens vandreture henviser vi til vores nyhedsbreve, hjemmesiden og Facebook. Der ligger de mest opdaterede informationer om både korte og lange vandringer samt oplysninger om, hvordan man tilmelder sig og hvad det koster.

Vi ses på Den Danske Pilgrimsrute.

Buen Camino!

HUSK

tilmelding til

**Årsmøde 2020
og generalforsamling
i Slagelse**

lørdag 31. oktober 2020

Tilmeldingsfrist er den

4. oktober!!!

Coronavirus på Caminoen – en personlig historie...

Jeg kom – slet ikke som planlagt – til Santiago de Compostela søndag den 13. marts 2020, efter at min pilgrimsrejse blev afbrudt alt for tidligt. Byen var tom og død, som om der var faldet en neutron-bombe. Her oplevede jeg for første gang, hvad der ville blive hverdag for alle byboere i verden i løbet af de næste par uger og måneder. Santiago blev lukket ned på kun et par dage, som så mange andre byer i Spanien. Denne historie er om, hvordan min pilgrimsrejse på Caminoen endte i et stille drama.

af Erik V. Christensen

Fire måneder før var jeg blevet inviteret af min fætter Hugo fra USA til at gå med ham den sidste halvdel af den Franske Camino fra Sahagun og 347 km til Santiago de Compostela. Jeg trænede som foreskrevet – i min høje alder af 65 er det godt med lidt forberedelse – og var som en galophest i startbåsen, klar til at gå den magiske tur, som jeg nu havde læst så meget om. Den 5. marts rejste jeg tidligt hjemmefra og ankom til Sahagun samme dag efter en 12-timers rejse med metro-fly-metro-regionaltog-lokaltog. Jeg blev modtaget af Angela, en pragtfuld, erfaren spansk hospitalera fra

Madrid, fangevogter i et kvindefængsel i sit civile liv, som ville følge med os på turen. På herberget var min fætter og Luli, vores fjerde deltager, en ung kvinde fra Buenos Aires og vores fotograf, som skulle forevige en historie om vores pilgrimsrejse.

Alt var, som det skulle være, stemningen i herberget var høj og indgangen til min nye verden var en skøn middag i herberget med en ældre herre, som havde gået fra Paris, en frisk pensioneret spanier, som lige skulle gå en uges tid samt en hærdet japansk pilgrim med et snit på 45 km om dagen, som fortalte om, hvad der helt afgjort må blive min næste pilgrimsrejse til Shikoku og de 88 templer i Japan. Jeg var fortryllet og kunne allerede mærke Camino-magiens tag, som greb mig i krop og sjæl. Det var eventyrernes klub "in live", jeg var kommet til. The real stuff!

I ti dage gik turen over stok og sten, et snit på 18-25 km pr. dag. Jeg gik sammen med min fætter eller Angela eller Luli, jeg gik alene og jeg mødte nye folk, som jeg gik med. Alt var, som det skulle være. Vi havde hver vores rytme og der var plads til det hele. Dog var der

begyndt at komme et rygte om en virus, men den var langt væk. At gå Caminoen er at være laaaaaangt væk fra resten af verden. Nej, det er mere! Det er at være i en parallel verden, vil jeg mene.

Efterhånden som dagene gik, blev virus-rygtet til Coronavirus-nyheden. Vi begyndte at få bekymrede opfordringer fra familien om, at vi skulle overveje at slutte turen med det samme og drage hjemad med det første, det bedste fly.

I León mødte vi ingen mindre end Luis Gutierrez Perrino, præsidenten for den spanske Føderation af Asociaciones de Amigos del Camino de Santiago. Han omdelte deres presseskrivelse, som var på vej ud, for at mane om sindsro på Caminoen i Spanien omkring pilgrim-mene fra hele verden samt en instruks med forholdsregler for herberger og pilgrimme. Han delte rygter, men var fattet omkring det og gav os sin velsig-nelse til at fortsætte.

Vi hørte de samme rygter i herbergerne fra andre, men holdningen var, at "vi giver i hvert fald ikke op, planeten kan falde sammen om os, vi fortætter". Jeg mødte en gæv ung kvinde, som nu kun manglede under en fjerdedel af turen til Santiago efter at have gået helt fra Saint Jean Pied de Port, som sagde, at hun vil gå til målet, om så tredje verdenskrig startede. Og en moden mand fra Mallorca sagde helt klart: "For at stoppe mig skal de skyde mig, jeg bestemmer selv, hvor jeg går i mit eget land".

Om onsdagen blev det fortalt, at her-bergerne bag os var ved at lukke og der bredte sig en utryg stemning, men vi mente stadig, vi kunne fortsætte uden

problemer til vores mål. Intet kunne slå os ud. Vi var jo på en anden planet! Om torsdagen i Astorga blev det klart, at en større mobilisering var undervejs i Spanien og at herbergerne på Caminoen var blevet bedt om at lukke. Der gik en historie om et par sydkoreanske pilgrim-me, som mentes at have smittet et par spanske gendarmer, som de havde talt med længere fremme på Caminoen. Så da vi ankom til herberget i Molinaseca fredag eftermiddag efter den dræbende lange nedtur fra Cruz de Ferro, blev det klart for os, at vi ikke kunne fortsætte. Ejeren af herberget i Molinaseca modtog os heldigvis, på trods af en instruktion fra byens borgmester om, at han skulle lukke sit herberg.

Det blev så sidste gang på Caminoen, at vi mødte den usædvanligt varme gæstfrihed, som pilgrimme altid bliver vist og som vi havde oplevet stort set hver eneste dag på vandringen. Vi var nu langsomt på vej tilbage til den virkelige verden fra vores lykkelige Camino-planet.

Så gik der panik i os alle, der ankom den aften til det herberg. Vi var vel omkring 12-15 personer fra næsten ligeså mange lande. Efter en dejlig middag i byen gik vi i gang med at finde fly på vores mobil-telefoner og måder, hvorpå vi hver især kunne komme "hjem" hurtigst muligt. Vi var pilgrimme fra USA, Spanien, Argentina, Irland, Mexico, Italien, Tyskland, Japan og så lige mig fra Danmark. Der blev ikke sovet meget den nat.

Jeg kunne ikke få bankforbindelsen til at fungere over nettet, men heldigvis ringede min datter fra Danmark og hjalp mig med min billet. Først var det en bil-

Pilgrimslivet

let med Norwegian, som blev bekræftet, men pludseligt fik jeg en besked om, at den var meldt udsolgt. Jeg gik i absolut panik. Det lykkedes dog omkring midnat at få en ny billet til en af de få afrejser, som endnu ikke var udsolgt med afgang om søndagen fra Santiago. Der var run på flybilletter i de timer.

Der var nogen i herberget, som ikke fik en billet og som måtte improvisere sig tilbage til Madrid med bus eller tog og så se på, hvad der kunne gøres derfra. Der var sågar en pilgrim, Nahuel fra Buenos Aires, som var i et grimt dilemma. Han havde studeret i Danmark,

inden han drog af sted på Caminoen, men Danmark var nu lukket land for ham. Og han kunne ikke få en billet hjem til Argentina. Han besluttede så at gå den lange, seje vej tilbage op ad bjergvejen til Rabanal del Camino, hvor han fandt et herberg, som ville modtage ham på ubegrænset tid. Herbergerne var nu lukket per dekret overalt! Det var som at blive forvist fra vores planet. Jeg har senere fået at vide, at han blev i Rabanal en uges tid, hvorefter han fortsatte til Arzua ad Caminoen, hvor han nu nyder de storslåede solnedgange i Galicien. Han forventer at gøre turen færdig, når passagen bliver givet fri igen.

Pilgrimslivet

Lørdag morgen fik vi ringet til Felix, den trofaste taxachauffør for pilgrimme i Montecinos, som stadig var venligt stemt over for os pilgrimme. Vi var jo nu blevet "officielle smittebærere" i medierne og oplevede mere og mere afstandstagen fra dem, vi mødte på gaden og i etableringer af alle typer. Folk gik i en bue uden om os og dækkede sig for munden og næsen, når de så os. Vi var trådt ind på den plan, vi havde efterladt og som nu var forandret fuldkommen. Felix modtog os med et stort smil og en ligeså stor flaske sprit til at vaske vores hænder med, inden vi trådte ind i hans køretøj. Bilen, eller minibussen som det egentlig var, var blevet grundigt afsprittet og rengjort efter reglerne. Den lugtede af ny bil. Han kørte syv af os til bus-terminalen i Ponferrada, hvortil vi ankom tidligt om morgenen til en totalt mennesketom holdeplads.

En mexicansk pilgrim og jeg skulle med bussen til Santiago for at fange vores fly derfra. Resten skulle til Madrid. Det blev en bevæget afsked med mine medpilgrimme. Vi aflagde hellige løfter om at genoptage turen herfra, så snart det kunne lade sig gøre. Men med en fra USA, en fra Argentina, en fra Spanien og så mig fra Danmark kan det godt have lange udsigter. Efter et par timers kørsel kom vi til Santiago. Det var første rigtige oplevelse af en mennesketom Coronavirus-by, vi dér fik. Der var enkelte personer, som gik rundt for at handle, eller havde livsnødvendige ærinder, men byen var stort set tom. Det var en meget intens og anderledes oplevelse, som snart skulle blive til hverdag i alle byer i verden. Vi fulgte så de gule pile fra busterminalen til Praza

do Obradoiro foran Catedralen, som havde været vores mål med vandringen på Caminoen.

Jeg satte mig midt på den absolut mennesketomme plads under en blå himmel, badet i eftermiddagssolen og dvælede ved ironien over, hvordan jeg var endt der. Jeg prøvede at finde en forklaring, men intet dukkede op andet end resignation og stille fredfyldt accept. Jeg havde lært af vandringen, at livet skal tages som det kommer. Sindsrobønnen kom mig til hjælp. Vrede, sorg, bitterhed, frustration, ulykkelighed, irritation og andre lignende negative tanker og følelser måtte gemmes til en anden dag, til en anden begivenhed. Så jeg sad og smilede for mig selv i andægtighed, medens lyden af en enlig gælisk sækkepipe, som spillede i tunnelen

Pilgrimslivet

ved siden af katedralen, fyldte pladsen til en absolut fabelagtig solnedgang. Der var en egen storhed over situationen, noget unikt, noget jeg aldrig vil glemme. Jeg blev fyldt af fred i mit indre, som jeg ikke kunne dele med andre end de mange duer, som sikkert nød, at de have pladsen helt for sig selv.

Jeg havde fået henvist et værelse af Angela, vores hospitalera, på Hospederia San Martin Pinario på Praza da Inmaculada lige bagved katedralen. Et vidunderligt gammelt kloster, som var ombygget og tilbød akkommodationer for både almindelige gæster og pilgrimme (til væsentligt reducerede priser). Som pilgrimme fik vi de gamle munkeceller oppe på fjerde sal, meget små og asketiske, men med en charme, der på en eller anden måde passede til lejligheden. Selvfølgelig skulle jeg sove alene her og nu og ikke på en sovesal i et herberg. Min afslutning var personlig, ikke i fællesskab. Som munken, der skal lave bodsøvelser og finde sig selv i sin ensomhed.

Dagen efter drog jeg så på mit sidste stræk til Danmark. Det blev med taxi til lufthavnen tidligt om morgenen gennem en mennesketom by til en mennesketom lufthavn. Heldigvis var der dog betjening, så jeg kunne få mig lidt morgenmad.

Derfra med flyet til Geneve, hvor der – til min store overraskelse – var et virvar af mennesker fra hele verden tæt stuvet sammen over det hele. Alle kæmpede for at sikre sig pladser til de sidste fly. Jeg kom på et lavprisfly fra EasyJet, der også var stuvende fuldt af mennesker. Vi fik at vide, at det var det sidste af deres fly på denne rute. Vi ankom til Kastrup om aftenen, hvor vi blev mast ind i en alt for lille bus og kørt til en særterminal, som tilsyneladende var oprettet til formålet med at modtage folk i Coronavirus-tiderne. Jeg var naturligt nok forvirret, da jeg troede, at vi skulle holde afstand. Så hvis jeg var blevet smittet af Coronavirusen, så var det ikke af at vandre på de store vidder på Caminoen, men i bussen ”hjemme” i Danmark – sikke en ironi!

Pilgrimslivet

Caminoen i medgang og modgang

Camino Sanabrés har lært mig, at caminoen ikke altid bringer, hvad vi lige drømmer om, eller hvad der er nemmest. Den har det med at bringe, hvad vi på det dybeste plan har brug for.

Hvem er jeg, hvis jeg ikke er Pippi? Hvordan er det at være langsomt, trættet, mest forpint og mindst overskudsagtig? At skulle bede om hjælp? Alt det gjorde Camino Sanabrés mig klog på... Men jeg blev også klog på de smukke oplevelser, der venter på den anden side, når jeg accepterer verden og min hælspore, som den er.

af Marie Lau Florin

Med forælderrollen i rygsækken

DAG I Ourense til Cea 22,5 km - Vi er tilbage, hvor vi slap Camino Sanabrés fore tre måneder siden, fordi jeg fik en hælspore, der tvang os hjem. Denne gang går starten fra Ourense og min mand Torben og jeg har den lykke at være her med hver vores datter på 19.

Ved herberget i Ourense møder vi fire

søde, små kattekillinger, som stopper deres leg og kigger intenst spørgende på os. Tankerne flyver til vores fire andre børn, som er derhjemme. Efter en stund fjoller kattekillingerne videre i deres leg. Så er vi vist free to go... Fra start er vi tydeligt i nye roller og dermed nye mønstre: Ikke bare mand og kvinde, men også far og mor. Forælderrollen er med i rygsækken og umærkeligt glider vi ind i forældreskabet:

Pilgrimslivet

Aflæser pigerne, prøver at tilrettelægge alt, så det kører, viser lederskab og vej. Men det er faktisk ikke det, der er brug for! Det er det modsatte: At lade dem gå selv, finde vej selv, håndtere humøret og dagens uvisheder og udfordringer selv.

Det er ikke fordi mine øjne ikke kan se, at de er to voksne kvinder – det er såmænd mit moderhjerter, der ikke har fattet det helt endnu.

I glimt ser de sig også selv tilbage. Som efter en hård morgen i silende regn og med en stigning uden for kategori ud af Ourense.

Her går pigerne forrest, men pludselig ved et stenhus vender de sig usikkert om med barnets spørgende øjne. Da vi når frem, opdager vi en fuldskægget mand med en ægte røverhule bag sig, som bugner af spindelvæv og minder i hver en krog. Med os går de trygt indenfor.

Vi bliver bænket på bænken med to arbejdsmænd fra det lokale savværk. Mine fødder er så gennemblødte, at det

skulper, når jeg bevæger tæerne. Så meget desto større er lykken og taknemmeligheden, da vores ven her i regnen byder på skoldhed kålsuppe, arme riddere og varm kaffe. Han hedder César – IKKE med Julius foran, for han er kelter, ikke romer!

Mens han skænker vin til arbejderne og sig selv med den ene hånd, drysser han gavmildt pilgrimsfortællinger ud over os med den anden. Jeg slubrer suppe og historier, mens jeg fyldes af den dybe betydning af alle de timer, jeg har brugt på at lære spansk i bilen den seneste måned. Så skønt at forstå mere af det, jeg før gik glip af.

Hjemmefra tænkte jeg os som de erfarne pilgrimme, som kender konceptet og mere

eller mindre kan forudse, hvilke benspænd, der nu kan komme. Men så alligevel ikke: På denne camino har jeg for første gang “mochila taxi” – rygsæktransport – og går kun med en lille, let dagstaske. Idéen er at skåne min fod med hælspore mest muligt. Mochila taxi er et super koncept – men jeg er ude af min tryghedszone. Rygsækken blev sat i morgenmørket i køkkenet på en bar i Ourense med en

håndskrevet lap med mit navn og stedet, vi vil sove i nat. Det spanske postvæsen lover transport til næste destination for 4 euro med levering senest 14:30. Men da vi når frem klokken 16, er her ikke skyggen af min rygsæk og beskeden er, at jeg først kan få den dagen efter. De har åbenbart prøvet at kontakte mig på mail, fordi de ikke kunne finde min rygsæk – men tanken om at tjekke mail på caminoen har heldigvis ikke strejft mig.

Så ud på eftermiddagen er det mig, der er noget nær en muggen teenager: Jeg har brug for tørt tøj, et bad, tryk, vished... Nu er jeg glad for mit spanske: Jeg forklarer, at det er posten, der har fjumret: De har ledt efter min rygsæk på Bar Acapulco og ikke på Bar Alameda som aftalt. Da de opdager, at fejlen er deres, er servicen super: Posten kører en ekstra tur og 17:30 får jeg varmt bad og tørt tøj. Indtil videre er min erfaring med mochila taxi: Friheden er det, jeg elsker mest ved

at vandre med alt, hvad jeg behøver i min rygsæk. Noget af den frihed ryger med rygsæktaxa og når vi er bundet til at vide på forhånd, hvor vi sover. Det handler ikke om fordomme og om at føle sig som “rigtig” pilgrim, der bærer rygsækken selv. Det handler om frihed... Men for mig denne gang: Jeg er ved at lære at acceptere livets vilkår, betingelser og begrænsninger, når det er nødvendigt. Det er det nu. Heldigvis folder caminoen sig ud i al sin stille, langsomme magi – rygsæk eller ej. For det vil jeg gerne sige tak...

Vandring i de perfekte familiers land

DAG 2 Cea til Castro-Dozón 19,3 km
Dagen starter stille, mens vi ligger på hotelværelset og lytter til kirkeklokkerne. Eller øøøh.. nej, vi kan stort set ikke høre dem, fordi vi knevrer løs. Torben har allerede hældt første “olie” på motoren – der er nemlig god kaffe i fællesrummet. Vi gør, som vi plejer: Bearbejder og genkalder hele dagen i går.

I dag er det tydeligt, at vi vandrer som en gruppe.

Pilgrimslivet

At fire er mange. Hver med sin krop, sine synspunkter, sit humør. Alt derhjemme er i princippet left behind – måske bortset fra mønstre. Vi er dem, vi er. Også på caminoen.

På de indre linjer er jeg i fuld gang med at prøve at holde flokken samlet. Det går forud for, hvordan jeg egentlig selv ønsker at vandre. Men min hæl og den mentale udfordring, den giver, får mig til at sakke bagud. Fordybet i tanker, sanser og fotos. Jeg kigger glad frem på min mand og vores døtre – men kigger på. Betragter.

Ser, hvordan han egentlig er den, der holder sammen på stemningen med sange, dårlige jokes og kærligt dril. Endnu mere

tydeligt bliver det for mig: Det kræver noget at være fire sammen på en camino. I hvert fald, hvis man som jeg lider af udbredt hensynsbetændelse, hvor man føler ansvar for, at alle har det godt. For du kan bakke op og vise hensyn, så meget som du vil på caminoen. Æde dine udfordringer, hvad end de er. Men oplevelsen kommer indefra: Fra de mønstre, drømme, værdier og udfordringer, vi hver har med i rygsækken. Der er ingen “mor” eller “far” på caminoen. Der er dig selv, dine værdier og de valg, du tager.

Efter en skyggefuld og vidunderligt smuk morgenvandring mellem to stengærder gennem skoven på bløde, slidte sten, når vi

en dal med et lille hus badet i sol. Det er som lyst op af en cirkel af varme, mens alt andet er i skygge. Minder mig lidt de perfekte familier, mennesker, kolleger, der lyser, når jeg selv okser rundt i hverdagens buldrende hamsterhjul og tror, at alle andre har det nemmere. At der findes familier og liv, hvor solen altid skinner.

På bakketoppen efter solhuset i dalen vender jeg mig kort om og får dagens helt zen pause i vejkanthen med følelsen af ro over skyerne.

Fremme halvvejs ved klostret i Oseira er "solen i de andres have" der igen: Jeg sidder træt, uperfekt og frysende ved klostret. Min datter har uden tøven lånt mig sit håndklæde, fordi jeg ikke har mere tøj med i min lette dagsrygsæk. Vup, som det plejer at være, har jeg spildt kaffe på det lånte håndklæde. Bedst som jeg sidder der lidt à la Max Pinlig Caminomor, er vi pludselig blandt uvant mange pilgrimme. Alle ud over os er iført labert udstyr og rene vandrebukser med folder i. Og vup, måler jeg mig og sidder der, træt og beskidt.

Ave Maria spiller fra klostrets klokketårn og med et myldrer alle de nyankomne ned til en bus, der holder rundt om hjørnet for at stille deres rygsække, inden en guidet tur i klostret. Mit første møde med turigrinos – turister på caminoen. Jeg undres, jeg kigger, jeg suger erfaring til mig. Og har det klareste billede af menneskelig nysgerrighed: Jeg tror, at mange af de mennesker, der nu snuser til caminoen fra bussen, vender tilbage til fods. Klostret her i Oseira har to væsensforskellige sider. Ved første syn fra vejen er det lukket, tilknapet og ydmygt. Først

når du finder den lille port ind, åbner det sig smukt, rart, imødekommende. Måske en lille reminder om ikke altid at dømmе ved første øjekast?

En ustyrligt smuk dag ender i det første stykke camino, jeg nogensinde har vandret, hvor jeg gladeligt havde investeret i tre

kilometer i taxa. Vi vandrer i landevejssiden beskyttet af autoværn på den ene side og med en anden landevej på den anden.

Kort efter er vi heldigvis "hjemme" i O Castro de Dozón til en aften med sol. Og for mig mødet med en italiensk pige, som jeg sludrer med, mens vi hver især fremviser hælsporer, betændte akillessener og vabler. Efter dagens etape er vi alle ens og lige nu skinner solen på os alle.

Over ægteskabets sorte skyer er himlen altid blå

DAG 3 Cea til Transfontao 26,1 km
Tilbagelagt 26 km i dag inkl. fem km med
uskønt, ægteskabeligt fnidder.

Konturerne af konflikten var der egentlig allerede fra morgenstunden: Jeg vidste godt, at den ville komme og jeg vidste det endnu mere, da jeg så det her: Den smukke udsigt ud over bjergene klemte inde mellem vådt græs forneden og skyer foroven.

Det er så tydeligt for mig, at sunde, trygge kærlige relationer med andre starter med kærligheden til mig selv. Når jeg ikke er i balance, bliver jeg sulten på andres omsorg, forståelse, hensyntagen – eller venten på mig, når jeg går langsomt. Hurtigt skuffet. Svær at gøre tilfreds. Omvendt: Når jeg fokuserer på det kærlige nærvær med mig selv, kommer kærligheden helt af sig selv. Som min datter, der pludselig venter på mig, lige der på stien. Jeg er ikke alene. Og endnu mindre, da jeg opdager, at det er min mand – som jeg ellers ikke er i kridthuset hos i dag – som har foreslået hende at vente på mo-ar. Fordi han ved og aflæser på meters afstand, at det trænger jeg til.

Foregår diskussioner så på en særlig måde på caminoen? Mnøø... eller måske jo, i den forstand, at det hjælper på det hele at gå ved siden af hinanden.

Uenigheden og smerten er der stadig, men med mindre konfrontation, fordi vi helt konkret skal samme vej. Det, der virker så vigtigt i lige det øjeblik at få ret med, gås på plads. Pludselig er diskussionen fem kilometer tilbage ad ruten – passeret og forbi. Efter det og som altid i vores ægteskab: Sol over skyerne. Eller som nu: De lange, varme stråler på den lille skovsti.

I et stykke af skoven er stammerne helt dækket af vedbend – klatreplanten, der kan alt, når den har andre, som fx et træ, at støtte sig til. I perioder på denne camino er jeg den vedbend. Min indre Pippi vil alt selv – alt imens caminoen (og min mand) er ved at lære mig om at løfte i flok.

Efter tyve km ankommer vi til et af Galiciens nye arkitektherberger – A Laxe de Bendoiro. Egentlig gør min fod nu ondt. Min rygsæk er allerede leveret med posten til herberget her. Vi kan bare blive. Men jeg mærker, at de andre har mere krudt. Ingen presser mig på nogen måde – men dagens gode sammenhold og stemning efter skyerne lettede, afgør det: Vi tager otte kilometer ekstra til næste seng i Transfontao. Mine tre kære deler indholdet fra min rygsæk over i deres, så vi skåner min fod. Tak for jer, alle tre...

Tankstationer og truckertøser

DAG 4 Transfontao til Ponte Ulla 23,4 km
Dagens værelse er som sendt af caminoen, hvilket det jo sådan set også er. Både Torben og jeg er følsomme og sensitive, og tager alle indtryk dybt ind. Sætter uendelig pris på æstetik og stilhed. Og voilà, her er vi så i Ponte Ulla på noget, der mest af alt minder om et motorvejsmotel. Til gengæld kostede et værelse 37 euro! Lastbiler og biler brøler forbi og udsigten byder på hele tre tankstationer. Kan huske meget få så gennemført charmemorladte spots langs caminoen.

Torben ligger på sengen klinet til vinduet, mens han sarkastisk begejstret udbryder: ”Prøv at hør, prøv at hør, nu kommer der en stor en!!!”, hver gang et nyt larvende køretøj passerer og jeg krømper i grin. Pigerne er til gengæld oprigtigt begejstrede, alene fordi de er sluppet for sovesal i dag.

Caminoen er ikke “bare”. Den bringer sine udfordringer – fysiske som psykiske for hvert et skridt. I dags indlogering er det lysende eksempel på præferencer og på, hvordan vi definerer os selv ud fra de valg, vi tager. Hvad end det gælder hotelværelse, mad eller hvad som helst andet. På caminoen er det ikke altid muligt at vælge ud fra din smag eller din livsstil – eller at få opfyldt dine forventninger. Måske er der sukker på croissanten og måske er den varme kakao tyk som grød. Men det er den croissant og den kakao, caminoen sendte.

På caminoen er de afgørende faktorer føddernes dagsform, den oplevede vægt af rygsækken og om maven rumler. Så fino fino, jeg er truckertøs i dag! Er du sunshine, det’ fedt!!

”Er det så nu, vi skal græde!?”

DAG 5 Ponte Ulla til Santiago 20,6 km
Belært af tidligere caminoer har jeg indstillet mig mentalt på en dag, der

kommer til at slutte, før jeg er parat. Forberedt mig på fabriksområder, motorveje og forstæder før tid. Igen er jeg overrasket og bjergtaget af Camino Sanabrés! Aldrig som i nogensinde har jeg vandret en camino, som er SÅ smuk til det sidste – lige til katedralens tårne pludselig stikker op over en vinranke på en stille vej.

De lange udsigter med bjerge på begge sider har fulgt os hele vejen. Det lange blik i livet også. Dengang vi mødte hinanden, var vi krampagtigt forhippede på at lave en familie ud af to eksisterende, koste stort set hvad det ville.

Med årene og erfaringen har vi trukket os længere tilbage og haft mindre travlt. Tid til at nyde de relationer, der er groet frem med tid og fri vilje. Og nu i dag ser vi stort set kun ryggen af vores døtre, der storker af sted med syvmileskridt fordybet i grin og snak om – ja, vi ved faktisk ikke hvad. Åååh, de smukke unge mennesker, pludselig er de stukket af...

Alt, hvad caminoen har ændret i mit liv, bliver pludselig klart på den sjove måde, da min datter ved første glimt af katedralen med drivende sarkasme siger: “Er det så nu, vi skal græde?” og senere, ved foden af katedralen “WTF... Det er jo som at være med i en SpejderSport-reklame!!” Sundt og sjovt at blive udfordret af vores døtres dejlige friske øjne hele denne camino.

Når min mand og jeg taler i kor, deler værdier som fordomme og på en meget forældregtig måde tror, at verden ER som vi ser den. Tak for modspil, ærlighed og væren lige dem, I er. Så nej, det er ikke nu, I skal græde. Og hvis I gør, er det også fint!

Muslingeskal og gode ønsker

På min vej mod Sankt Jakob mødte jeg Jérôme Kauffmann. Blandt hans mange gøremål er også at være frivillig med ansvar for det lille albergue i den sydfranske by Le Barp.

af Niels Henrik Lieberkind

Et par kilometer før jeg kom til Le Barp, overhalede Jérôme mig i sin bil og standsede, fordi han havde set muslingeskalen på min rygsæk. Han spurgte, om jeg havde tænkt mig at overnatte i byens herberg. Egentlig var jeg ikke kommet så vidt i min planlægning, at jeg endnu havde tænkt over, hvor jeg skulle sove den kommende nat og jeg vidste heller ikke, at byen

havde et pilgrimsherberg. Men tidsmæssigt passede det ganske fint snart at gøre holdt for dagen. Han forklarede, hvordan jeg fandt herberget. Det var meget nemt, fordi det ligger ved hovedgaden, næsten over kirken, der i øvrigt er en Jakobskirke. Han sagde, at han ville køre ned og åbne, så jeg kunne komme ind og tage bad og indrette mig. Så ville han komme en times

tid senere for at se, om jeg havde fundet mig tilpas.

Fra hovedgadens fortov førte fliser med relief af muslingeskaller ind til herberget. Det var indrettet med gode bedefaciliteter, et lille køkken og fem sovepladser, men jeg var den eneste pilgrim. Som lovet kom Jérôme lidt senere og han inviterede mig med hjem til middag hos ham og hans kone, Elaine.

De boede i et hyggeligt villakvarter og det blev et rart og oplevelsesrigt besøg, som nævnt i en anden artikel i dette nummer, men her skal blot berettes om en af Jérômes vaner.

I den lave havemur, der løber rundt om parcellen, var der ved indgangen indsat en kasse med en muslingeskal og idet han passerede, strøg han hånden let hen over

skallen, kiggede på mig og sagde, at han gjorde sådan, hver gang han kom forbi, medens han samtidig sendte en tanke med gode ønsker til en person, han kom i tanke om i det øjeblik. Det kunne være et nært familiemedlem, naboen eller en kollega, en anden pilgrim eller hvem som helst, der dukkede op i hans tanker, måske endda en person, han ikke kendte, men bare havde hørt eller læst om.

Den praksis rørte ved noget i mig, for jeg syntes, det var så god en vane, at jeg også ville gøre den til min. Så da jeg kom til Santiago, købte jeg en muslingeskal af bronze. Den blev monteret på en af stolperne i vores carport og når jeg går forbi den, gør jeg som Jérôme og ønsker godt for en person, som netop da falder mig ind og ønsker, at Gud vil være med ham/hende. Det sinker ikke mine gøremål og jeg er glad for, at Jérôme lærte mig det.

Camino med min mor

I starten af oktober 2014 vandrede jeg med min mor, som på det tidspunkt var 74 år, ad den franske rute fra Sarria til Santiago. Jeg havde vandret Camino flere gange før og første gang jeg skulle af sted, fortalte min mor, at hun altid havde drømt om at gå Camino, så jeg lovede, at vi ville planlægge en tur sammen på et tidspunkt og nu var tiden kommet. Min mor havde sin alder til trods besluttet, at hun ville prøve den autentiske version med selv at bære alt i sin rygsæk, overnatte på sovesale på de herberg, vi kunne finde undervejs og ikke vide fra dag til dag, hvor vi skulle sove.

af Rikke Ærtebjerg

Vi fløj til Madrid, tog metroen til stationen Chamartin, spiste aftensmad på en restaurant nær ved og kørte derfra med nattoget til Sarria, hvor vi ankom lidt i syv næste morgen. I nattoget havde vi liggevogn, men vi sov begge dårligt eller slet ikke, fordi der var meget varmt og toget slingrede og larmede. Der var meget mørkt, da vi efter en croissant, dagens første Café con Leche og det første stempel i vores pilgrimspas vandrede ud fra stationen i Sarria for at finde Caminoen. Den gang var der ikke skiltet særligt godt fra stationen, så vi gik forkert et par gange, spurgte også om vej og havde nok allerede gået et par km, da vi fik øje på den første gule pil til stor jubel og dagens første "photo opportunity".

Planen var at gå til Portomarin ca. 25 km vest for Sarria. Vi tog først et ekstra stop i Sarria, hvor vi som hobitter spiste 2. morgenmad og drak en ekstra Café con Leche. Nu var det også blevet lyst, så vi kunne se det smukke landskab med køer, heste og agerbrug, horros, ægte kastanjer og mange kokasser på vejene. Det var kvæg-land, vi gik igennem. I løbet af dagen holdt vi pauser og fandt caféer, hvor vi kunne få kaffe – vandingshuller, som min mor kaldte dem – og vi havde ikke travlt, da vi havde ti dage til rådighed. Men vi kunne begge godt mærke, at vi ikke havde sovet specielt godt i toget og selvom vi havde trænet hjemmefra, begyndte vi ved 15-tiden at kunne mærke trætheden i benene.

Vi gik netop og talte om, at nu kunne vi godt bruge en café eller et herberg, da

vi i landsbyen Vilacha kom rundt om et hjørne og så et herberg med en masse flag – det private herberg Casa Banderas. Vi gik ind og spurgte på engelsk, om vi kunne få to køjer, men desværre; de havde kun én tilbage. Jeg sagde, at jeg sagtens kunne nøjes med en madras på gulvet, men fik så at vide, at "We don't do mattresses!" – de gjorde det ikke i madrasser. Til mor sagde jeg på dansk, at så måtte vi gå videre til Portomarin. Og så var det en dansk hospitalera, der blev så glad over, at vi var danskere, at hun lovede at gøre alt hvad hun kunne for at finde plads til os begge! Det lykkedes, så vi kunne blive og spise midtdag sammen med de andre pilgrimme fra Canada, USA, Schweiz, Tyskland og Danmark – og drikke kold rødvin! Den danske hospitalera spurgte, om vi kunne smage den hemmelige ingrediens i græskarsuppen,

Pilgrimslivet

som vi fik til forret, og jeg gættede på "The wonderful soupstone". De øvrige gæster kendte ikke sangen, så jeg sang lidt af den for dem og en af canadierne fandt den på YouTube, så vi kunne høre hele originalversionen med Dr. Hook

and The Medicine Show. Aftenens underholdning! Der var også morgenmad med i prisen før afgang næste morgen. Skønt sted. Og min mor fik den første oplevelse af, at Caminoen giver dig det, du har brug for.

Vi kom af sted ved halvnitiden næste morgen og havde endnu en skøn vandredag i smukke landskaber og perfekt vandrevej – ca. 19 km til Ligonde, hvor der var et kommunalt herberg indrettet i en gammel stenbygning med sovesal i den ene ende, opholdsrum med el-kedel og sparsomt udvalg af service i den anden og to baderum i midten. Døren var åben, da vi ankom og der var ankommet andre pilgrimme, men ingen til at tage imod betaling. Klokken 16 kom en lokal kvinde, der havde opgaven med at indkræve betaling for de, der overnattede og så kørte hun igen og vi havde det hele for os selv. Vi skulle bare selv sørge for at låse døren om natten. Der var ret koldt, så vi beholdt det meste af vores tøj på, da vi tørnede ind efter middag på en nærliggende restaurant, hvor vi fik pilgrimsmenu med tre retter mad for 10 € pr. snude. Igen KOLD rødvin!

Der var ingen mad på herberget, så morgenmaden bestod af te og müslibarer, jeg havde fremstillet og medbragt hjemmefra. Vi startede, mens det stadig var halvmørkt og det første stræk var en rigtig benbrækkersti. Hele dagen

Pilgrimslivet

gik vi på meget afvekslende stier og veje og gennem utroligt smukke landskaber med eucalyptustræer, som duftede skønt og gjorde åndedrættet lettere.

I Ponte Campana tjekkede vi ind på herberget Casa Domingo. Et rigtig hyggeligt sted ude på landet med heste i en fold og rustikke bygninger. En af køjerne i sovesalen var en spånplade og en madras oven på et gammelt fodertrug.

Vi faldt i snak med et amerikansk ægtepar, som vi skulle støde på flere gange undervejs. I Casa Domingo mødte vi også to danskere, Lars og Ove. Ove var tidligere borgmester i Ballerup (hvor jeg selv bor) og han kunne fortælle, at de to muslingeskaller i Ballerups byvåben symboliserer de to kirker i Ballerup, der er viet til Skt. Jakob. Det møde skulle vise sig at få betydning for noget helt særligt i frem-

tiden, men det er en helt anden historie. Vi spiste middag sammen med Lars og Ove, Janine fra Holland og Wence fra Sydafrika og de andre pilgrimme syntes nok, vi larmede lidt meget, for vi var meget lystige. Mor og jeg bad om hvidvin, fordi vi var trætte af kold rødvin og så fik vi lunken hvidvin!

Vi spiste morgenmad på herberget næste morgen, før vi vandrede af sted i finregn, der efterhånden blev til rigtig regn. Ved frokosttid kom vi igennem Melide, hvor jeg lokkede mor til at dele en portion af den lokale specialitet, Pulpo (blæksprutte) med mig. Ingen af os brød os specielt meget om det, men så havde vi da smagt det. Dagen igennem var der meget afvekslende stier, veje og landskaber de 16 km vi gik frem til Boente, hvor vi tjekkede ind på Albergue Boente lige over for kirken. Her fik vi hængt al vores våde tøj op, før vi gik i byen og drak kaffe og købte KOLD hvidvin. Igen fik vi en fin pilgrimsmenu til en fornuftig pris.

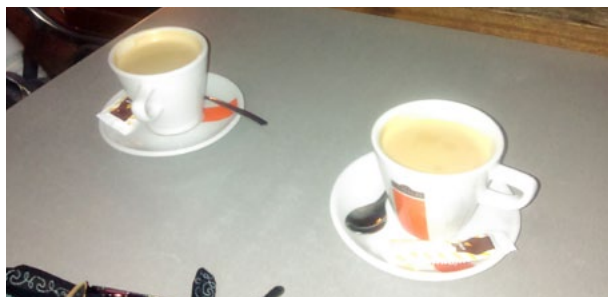
I Boente var der ikke mulighed for at få morgenmad på herberget, så vi drak lidt vand og spiste en müslibar, før vi tidligt kom ud ad dø-

Pilgrimslivet

ren. Dagens vandring gik til Arzua efter 8 km vandring og et vandingshul, hvor vi drak formiddagskaffe.

Det regnede, så vi blev hængende og spiste også frokost dér, før vi besluttede at tage en taxa videre til Pedrouzo/Arca. Her tjekkede vi ind på herberget Porta de Santiago, hvor sovesalene var indrettet med små kuber med fire køjer i hver. De to amerikanere, vi havde mødt i Casa Domingo, havde fået de to øvrige køjer, så der var gensynsglæde.

På restauranten, hvor vi spiste den traditionelle pilgrimsmenu – nu med Santiagotærte til dessert – faldt vi i snak med en irlænder, der gik Caminoen med sin søn på 25 år. Faren var pensioneret bankmand, der kunne fortælle frygtelige historier om, hvordan han havde oplevet, at hans familie blev kidnappet af IRA, mens han stadig arbejdede i en nordirsk bank. Jeg havde ikke overvejet, at det kunne blive nødvendigt

at kalkulere med risikotillæg ved en karriere i en bank.

Det regnede stadig næste morgen, men vi valgte alligevel at gå tidligt efter et par müslibarer og lidt vand. Det var bælgmørkt og vi skulle gå ad smalle veje med lommelygte og pandelampe gennem en mørk skov. Det var lidt af en oplevelse. På vejen var vi inde i en lille kirke og få et stempel og vi gik forbi en café, fordi den var overfyldt af pilgrimme, der havde

Jeg havde ikke fortalt hende, at jeg på forhånd havde reserveret værelse i Santiago på et hotel, der var indrettet i et gammelt pilgrimshospital og drevet af nonner. Nu ringede jeg til dem for at høre, om vi måtte komme tidligere, så vi kunne få et varmt bad, tørt tøj og en lur før sightseeing i Santiago. Vi var heldigvis velkomne, så vi fik værten på caféen til at ringe efter en taxa til os og mens vi kørte, kunne vi se, at regnen stadig ikke var stilnet af, så vi var glade for beslutningen om at køre i stedet for at gå.

søgt ly for regnen. Efter Lavacolla og lufthavnen fandt vi en anden café, hvor der var plads og hvor vi kunne få vores morgenkaffe. Mens vi sad der, tog regnen til. Vi var i forvejen gennemblødt og havde ikke den store lyst til at fortsætte ud i det frygtelige vejr. Jeg foreslog mor, at vi tog en taxa til Santiago, men sagde også, at hvis det var hendes største ønske at vandre ind til Santiago, ville vi gøre det. Hun stemte for taxaen.

Da vi havde fået hhv. bad, lur og tørt tøj på, skulle vi på Pilgrimskontoret og hente vores Compostela. Vi var netop kommet ud fra hotellet, der lå tæt ved universitetet og skulle finde vej ind til centrum. Det regnede stadig, men ikke så meget. Jeg var lidt i vildrede, om vi skulle gå til højre eller venstre, så jeg fiskede min bare én måned gamle smartphone op af min bæltetaske, men skulle bruge begge hænder til at

Pilgrimslivet

lukke tasken igen, så jeg satte telefonen mellem læberne... og tabte den! Den faldt – selvfølgelig – med glasset ned mod fliserne. I de lange sekunder det tog mig at samle den op og vende den, håbede jeg af hele mit hjerte, at den var sluppet helskindet fra det, men ak! Glasset var nærmest eksploderet. Telefonen var stadig tændt, men kunne ikke bruges. Hverken til gps, sms, opkald, vækkeur eller andet. Jeg kunne heller ikke slukke for den. Den virkede, men den virkede ikke. Lige nu og her var det ikke noget problem, for vi kunne bare spørge om vej og det gjorde vi så. Moralen her kan være ikke at bruge mund – det kan afstedkomme tab...

Vi drog til Pilgrimskontoret, men der var lang kø, så vi udskød det til senere. Vi spiste i stedet frokost i solen på en café, hvor tjeneren undrede sig, da vi understregede, at vi ønskede KOLD hvidvin. Vi købte tapas til aftensmad på værelset og lånte hotellets pc til at leje bil til dagen efter, hvor vejrudsigten sagde tørvejr i Finisterre. Smuk køretur derud og vi fandt en restaurant på havnen, hvor vi spiste fiskesuppe med KOLD

hvidvin til. Efterfølgende var vi helt ude ved fyret og se Verdens Ende og kørte så til Muxia for at se den smukke kirke og den spaltede sten, der er vartegnet for det sted, hvor Sankt Jakob efter sagnet drev i land i sin båd af sten, uden sejl og beklædt med muslinger... Enhver sejler vil stille spørgsmålstejn ved den del af historien.

Der var morgenmad på hotellet hver morgen. Den første morgen bad jeg om te med mælk og nonnen, der skænkede kaffe og kogende vand til te misforstod mig, så hun fyldte min kop med varm mælk og satte tebrevet i – den version af te med mælk har jeg aldrig prøvet før.

Vi besøgte katedralen, hvor vi var heldige at se, at de svingede med "kakkelovnen" med røgelse, så mor fik den oplevelse med. Derefter gik vi til Museo

Parador Hostal de los Reyes Catolicos, der ligger i luksushotellet Parador Hostal dos Reis Católicos til højre på pladsen foran katedralen. Jim og Janet, de to amerikanere vi delte sove-kube med tidligere, kendte stedet og vidste, at man sagtens kunne gå direkte ind og se udstillingen uden guide, så der gik vi rundt i et par timer.

Efter et par dage i Santiago var det tid til at rejse hjem. Dagen før afrejse fandt vi ud af, at den bus, der kører fra Santiago til lufthavnen om morgenen ikke kørte så tidligt om lørdagen som vi havde brug for, så vi fik receptionisten på hotellet til at bestille en taxa til os til afhentning kl. 6 næste morgen. Og så slog det os: Hvordan skulle vi komme op til tiden? Vi havde jo ikke noget vækkeur! Vi spurgte receptionisten, om hotellet havde et vækkeur vi kunne låne? Nej, desværre. Så spurgte vi, om de havde mulighed for at vække os kl. 05.30, hvortil hun svarede "You must be joking!" Og på trods af, at jeg forsikrede hende om, at vi overhovedet ikke jokede, kunne hun ikke hjælpe os. Så vi var lidt på den.

Til middagen på hotellet samme aften havnede vi ved samme bord som en engelsk herre, en yngre sydkoreansk pilgrim og en kvinde fra Australien. Vi underholdt de andre gæster med vores udfordring med manglende vækkeur og receptionistens reaktion og uden yderligere palaver tilbød den australske kvinde, at vi kunne låne hendes iPhone. Hun kunne alligevel ikke bruge den i Europa og hun skulle ikke

bruge vækkeur, for der var et par dage til hun skulle rejse hjem. Vi sagde tak og ja tak, men hvordan kunne hun få den retur, når vi var rejst?

Vi gik i samlet trop til receptionen for at aftale nærmere med hotellet og aftalen blev, at vi lagde telefonen ind i skabet på værelset, når vi var stået op lørdag morgen. Når vi gik fra værelset, skulle vi låse og lægge nøglen under matten til receptionen. Når rengøringen kom, ville de tage nøglen, hente telefonen på vores værelse og aflevere den til den australske kvinde.

Lørdag morgen oprandt, alarmen ringede kl. 05.30, vi stod op og kastede de sidste ting i rygsækkene, før vi kl. 05.50 gik ud til den ventende taxa og kørte til lufthavnen. Jeg havde givet den australske kvinde min mailadresse og mit telefonnummer, så hun kunne kontakte mig, hvis telefonen ikke dukkede op. Eftersom jeg aldrig hørte fra hende, går jeg ud fra, at hun fik sin telefon. I lufthavnen måtte jeg aflevere mine vandrestave – der på trods af, at de kunne komme med fra Kastrup på udrejsen ikke måtte komme med retur. Det var

ok, jeg havde købt dem i en genbrugsforretning for 25 kr., men alligevel. Jeg har en mistanke om, at der er én, der tjener kassen på de vandrestave, der bliver afleveret i Santiago lufthavn...

Jeg følte mig meget privilegeret med denne rejse med min mor – jeg er mellemste pige ud af en søskendeflok på tre piger, så jeg havde aldrig haft min mor for mig selv i ti dage. Denne vandring betød, at vi havde tid til og fik talt om mange forskellige ting og opdagede ting om hinanden, som vi ikke vidste og som forstærkede båndet imellem os. Vi fandt ud af, at vi trives godt i hinandens selskab, at ingen af os har behov for at tale hele tiden og at vi kan rumme hinandens særheder og forskelligheder og bare nyde at være sammen. Det øgede fundamentet til mange flere rejser sammen efter Caminoen.

Tilbage på Caminoen – fra Finisterre til Muxia

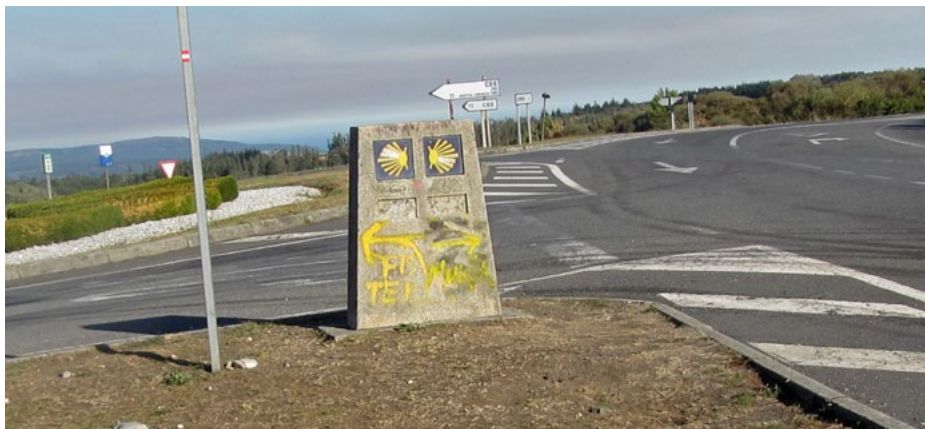
af Bruno Martlev

I 2013 gik jeg en kort tur fra Santiago de Compostela over Finisterre til Muxia. Jeg havde fået konstateret spinalstenose og skulle måske opereres, men efter samråd med lægen valgte jeg at gå den korte tur, inden jeg skulle tage stilling til en operation. Jeg var nok bange for, at jeg ikke kom til at gå på de lange ture mere. Men jeg gik. Det blev en rigtig streng tur, med megen smerte.

På et tidspunkt fra starten kom jeg til at gå sammen med Erik fra Danmark. Vi mødtes første gang i Madrid, hvor vi mellemlandede. Vi tog en taxi sammen, hvor jeg skulle til Monte de Gozo og Erik skulle helt ind til byen. Dagen efter begyndte jeg på min vandring. Inde i Santiago mødte jeg Erik igen. Vi gik sammen en kort tur. Vi overnattede på et hotel med morgenmad for 30 euro. Han kunne godt lide at sove længe, så næste dag gik jeg alene en tur på 27 km til byen Negriera.

Efter jeg havde forladt Negriera, gik jeg alene en kort tur, inden jeg kom til følges med en rigtig venlig dame fra Frankrig. Vi havde sprogmæssigt svært ved kontakt, men hun var meget hjælpsom og livlig, så det blev den måde, vi fik kommunikeret på. Det blev til 31 km sammen, inden jeg måtte give op på grund af smerter og måtte sidde lang tid, inden jeg kunne gå den sidste kilometer. Vi kom desværre fra hinanden, men mødtes dog igen i

Finisterre. Jeg kom til Olveiroa og fik et godt sted at sove på Albergue Horreo i Olveiroa.

Næste dag gik jeg en lang, men meget streng tur på grund af store smerter i min ryg. Jeg kom til byen Cee og blev indlogeret på pension Buramar, hvor jeg havde været før. Værten var meget hjælpsom. Jeg fik købt nyt kort til mit kamera. Jeg spiste ved havnen, Marina. Jeg fik en kort snak med den franske dame. Hun sov på et herberg, men skulle ikke ud og spise. Det er en skam, vi ikke forstod hinanden lidt bedre, vi ville opleve verden lidt anderledes.

Lørdag gik jeg fra min pension, og efter et kort stykke gik det stejlt op. Jeg kom til et sted, hvor skiltet viste mig to veje. Jeg valgte Finisterre. Jeg fik en skøn tur langs med vandet. Jeg fik min morgenmad på en restaurant og sad ude med vandet som udsigt og kunne høre bølgerne skvulpe. Der var pragtfuldt solskin over Atlanterhavet den dag. Det fås ikke bedre. Fra Finisterre gik jeg ud til Verdens Ende (som man kalder det). Jeg har nu aldrig brændt mine sokker, som man ser mange gøre, selvom det er forbudt.

Jeg havde besluttet at besøge Muxia, så jeg gik videre fra Finisterre. Jeg havde været i Finisterre før og havde samlet de skaller, jeg havde behov for og taget med hjem som souvenirs, så jeg ville ikke bruge megen tid her. Jeg mødte mange på min vej, som kom fra Muxia og gik til Finisterre. Der var skilte med de gule pile, som viste begge veje. Jeg havde fundet ud af, hvis jeg spiste et afmålt antal smertestillende piller, kunne jeg holde smerterne nogenlunde væk.

Jeg kom til Muxia og fik et godt logi på et ret nyt herberg. Jeg var alene, da jeg kom, men senere kom der fire gæster mere og de snorkede alle hele natten, så der blev ikke noget at nyde for mig. Jeg fik dog set byen. Ikke nogen ren by, men meget af det kan skyldes, at de havde byfest dagen før jeg kom. Alt affald blev smidt på gaden, så der så ikke godt ud.

Dagen efter stod jeg sent op og tog mig et bad. Fik anbragt min bagage et sted i herberget, hvor jeg kunne hente den igen kl. 13, før jeg skulle med en bus til Santiago. I Santiago fik jeg et værelse at sove i, ikke det bedste, der var bad på gangen. Det var en billig overnatning for 20 euro inde i Santiago. En anden måde at bære sin bagage på. Jeg kom i katedralen igen en gang og nød det også denne gang. Jeg gik til det hotel, jeg har overnattet på mange andre gange jeg har været i Santiago.

Pilgrimslivet

Jeg tog til lufthavnen onsdag, og troede jeg skulle hjem. Men ak ak, jeg havde ikke set ordentligt på billetten, jeg skulle have været af sted dagen før. Fuglen var fløjet. Det var både ærgerligt og dyrt. Jeg kom med et fly sent og var først i Madrid kl. 23.10, hvor jeg måtte overnatte i lufthavnen. Ja, sådan kan man dumme sig.

Der skulle nu gå to år, før jeg kom af sted igen. Mere om det i et kommende nummer.

Gode oplevelser, som ikke kunne planlægges

Rigtig mange har oplevet, at man på en valfart får hjælp, når man mindst venter det og når man har behov, opfyldes de, inden man selv når at løse dem. Det har jeg også erfaret.

af Niels Henrik Lieberkind

Lige fra jeg besluttede mig til at tage på pilgrimsfærd til Sankt Jakob, var det vigtigt for mig, at det skulle være for egen muskelkraft. Jeg havde dog ikke lyst til at være væk fra familien i et halvt år, som turen til fods ville tage. Derfor måtte jeg lave det kompromis, at jeg skulle cykle ned gennem Europa til den spanske grænse, og derfra fortsætte til fods.

Jeg aftalte med et transportfirma, at cyklen kunne returneres, når jeg afleverede den i deres afdeling i Irun, byen ved grænsefloden mellem Frankrig og Spanien. Ruten blev ikke planlagt, men i grove træk vidste jeg jo, at jeg skulle sydpå og så var der nogle bestemte steder, jeg ønskede at besøge undervejs. Vel vidende, at en tourcykel ville være det ideelle, ville jeg dog spare den udgift og i stedet benytte min gode racer, selv om de smalle dæk kunne blive en udfordring på grus og bløde jordveje. Jeg monterede den med en letvægtsbagagebærer og hvad der ikke kunne læsses på den, måtte være i min rygsæk.

Dagen før afgang i august 2004 fik jeg i min egen sognekirke det første stempel i pilgrimspasset.

Jeg kyssede Irene farvel, kørte ud på vejen og punkterede, inden jeg var kommet forbi naboen. Efter at have skiftet slange og var kommet de seks kilometer til Gerlev, skete næste punktering og jeg kunne ikke lade være at tænke, om det mon skulle være sådan hele vejen. Heldigvis var der ikke flere uheld under resten af turen og jeg følte tit, at min skytsengel var med hele vejen.

For at denne artikel ikke skal blive for lang, vil jeg nøjes med at berette om nogle af de gange, som overskriften antyder, nemlig det fænomen, mange pilgrimme gang på gang har oplevet, at man – når man mindst venter det – får hjælp eller positive oplevelser på færd.

Da jeg ikke ville bruge for mange penge, var jeg indstillet på så vidt muligt at overnatte i det fri, selv om jeg ikke havde telt med, altså det, der på nudansk hedder 'wild camping'. Jeg var nødt til – før det blev mørkt – at finde et sted, hvor jeg i læ og skjult kunne lægge mig til at sove. Det blev ikke et problem og bekymrede mig aldrig. Hvis det regnede og jeg ikke kunne finde ly under en bro eller læ på anden måde, måtte det blive vandrehjem eller et billigt kroværelse, eventuelt privat indkvartering. Så kunne jeg disse gange også få et bad.

Et sted syd for Hamburg havde jeg ikke været opmærksom på tiden, det var allerede blevet mørkt og det styrtede ned. Jeg havde kørt længe på en grusvej og området var ret øde og jeg tænkte, at jeg skulle finde et kro- eller hotelværelse. Vejen delte sig og der var et enkelt hus, som jeg standsede ved for at spørge, hvilken af vejene jeg skulle tage til nærmeste mulighed for overnatning. Når man våd og snavset har kørt på en pløret grusvej på en cykel uden skærme, er man ikke noget smukt syn og da en ældre dame åbnede døren, undskyldte jeg og kom med min forespørgsel om nærmeste hotel. I stedet for at vise vejen sagde hun: "Det kan vi snakke om i morgen, kom ind og få noget tørt tøj på, så laver jeg mad imens. De kan sove i vores gæsterum". Og sådan blev det – endog med et dejligt brusebad. Frau Rehfinger kendte ikke den snavsede person i mørket, spurgte ikke til mig, men bød mig straks indenfor. Hvor heldig kan man være?

Igen, i en anden landsby, delte vejen sig. Inde i en have stod en herre med ryggen til, medens jeg spurgte, hvilken vej, der var den rette ud af byen. Uden at vende sig om, spurgte han: "Er De på vej til Santiago"? Jeg må have tabt kæben helt ned til brystet af forbavselse over hans spørgsmål, inden han havde vendt sig om. Derfor var jeg nødt til at spørge ham, hvordan i alverden han kunne sige sådan, uden at have set mig. Til det svarrede han: "Sidste år stod jeg her, da der kom en cyklist og stillede mig samme spørgsmål, som De netop har gjort. Han havde samme accent, og han var på vej til Sankt Jakobs grav i Spanien". Nåe, så var det derfor. Han pegede retningen og jeg kørte videre.

I Osnabrück var jeg inde i domkirken for at få et stempel i mit credencial. På en bilferie et par år før havde Irene og jeg været der og lært opsynsmanden i kirkens skatkammer at kende. Han havde den gang fortalt om sin pilgrimsvandring og vist os sine fotos fra Caminoen. Så naturligvis spurgte jeg, om han stadig var der og fik at vide, at han havde fri. Så jeg gik rundt og så mig om i den store kirke, men da jeg var på vej ud, kom en dame hen til mig og sagde, at der var telefon til mig. Det var noget overraskende – hvem var hun og hvem kunne vide, at jeg var der. Hun var fra kirkens kontor, havde hørt at en, der fik stemplet sit pilgrimspas, havde spurgt efter ham, derefter ringet ham op og fortalt det. Nu sagde han til mig, at jeg ikke måtte gå, for han ville komme og hente mig, så jeg kunne komme hjem og få middag hos ham og hans kone.

Det blev et dejligt møde og trods tysk korrekthed var jeg med det samme dus med både Helmuth og hans kone, Birgitte. Det hyggelige besøg trak noget ud, men den tid jeg havde brugt hos dem, blev indhentet ved, at Helmuth kørte mig de knapt 60 km længere mod syd til Münster, hvor jeg overnattede på et vandrehjem.

Jeg var kommet ned i Ruhrområdet og i Stiepel så jeg pludselig et skilt: 'Valfartskirke'. Det pegede ind til et sted, jeg ikke havde lagt mærke til, men der måtte jeg selvfølgelig ind for at få et stempel. Da jeg kom ind i kirken, var en messe i gang, så jeg satte mig stille på en af bænkerne. Der var meget få gæster, men rundt om alteret sad en halv snes munke og jeg tænkte, at de måtte være meget trætte, for under hele messen gabte de nærmest om kap. Da messen var forbi, gik munkene ud gennem en dør oppe ved alteret, medens vi læg-deltagere gik ud en anden vej.

Det viste sig, at der var et cistercienser-kloster lige ved siden af kirken, så der gik jeg hen for at bede om et stempel. Kontordamen sagde, at det havde hun ikke bemyndigelse til at give mig, det skulle være en af munkene, men de var gået til middag og det ville tage en time, før de kom ud. "Men De er jo pilgrim, så hvis De vil vente, skal De naturligvis have et måltid mad, værsgo' at tage plads henne ved bordet". Og sådan gik det til at jeg, uden tanke på andet end at få et stempel, nu blev beværtet med en dejlig middag. Da munkene kom ud fra deres måltid, var de meget interesserede i at høre alt om mig og min færd og jeg fik en af dem til at fotografere mig sammen

med to andre. Det var jo en dejlig oplevelse med både måltid og samvær, men jeg kunne ikke lade være at more mig i det stille, for ham, der under messen havde gæbt højest og allermost uhæmmet, var abbeden i egen høje person.

Videre gik det ad en smal vej gennem skoven og efter at være kommet op over en bakketop i Neviges, så jeg et stort monstrum af beton, som – derfra, hvor jeg så det – nærmest kunne sammenlignes med en meget forvokset bunker, som de ligger på strandene ved Vesterhavet. I det øjeblik jeg var ud for bygningen, kom en mand ud af en dør derinde fra. Jeg stoppede op og spurgte, hvad det dog var – kunne det mon være en kirke. "Ja" sagde manden "en valfartskirke".

Så måtte jeg naturligvis ind for at se den og om muligt få et stempel. Det viste sig at være en ret ny kirke, opført i slutningen af 1960'erne. Den skulle bruges i stedet for en ældre, der lå ved siden af. Den nye er helt i beton og efter min mening utrolig grim, men da jeg kom ind, blev jeg alligevel betaget, mest fordi hele den ene væg er af farvede glasmosaikker, hvilket giver det indre et helt specielt lys og det store rum med mere end 6.000 pladser og meget højt til loftet er imponerende. Jeg var ret betaget og brugte så lang tid på at se mig om derinde, at eftermiddagens myldretid var på sit højeste, da jeg kom ud.

Her i Europas tættest befolkede område opleves myldretid virkelig i ordets rette betydning. Der var hundredevis af mennesker på gaden og jeg henvendte mig til to damer blandt de mange fodgængere for at spørge, hvor vandrehjemmet lå. Den ene kunne fortælle, at det var nedlagt og den anden, der havde bemærket min muslingskal, spurgte om jeg var pilgrim. Da jeg bekræftede dette, tog hun over og kommanderede med mig, som om jeg var en lille dreng. "Kom her, De skal sove i klosteret i nat" og så gik hun uden videre snak over til klosteret og bankede på. Der kom ikke nogen, så jeg ville køre videre, men det var uden

diskussion hende, der bestemte og hun blev ved at banke, indtil en gammel munk langt om længe åbnede. Den bestemte dame sagde, at hun stod med en pilgrim, som skulle overnatte der. Munken var ikke enig, for det plejede de ikke uden for valfartssæsonen, men damen tog ikke et nej for et nej. Hun beordrede munken til at gå ind og fortælle sin chef, at hun stod der med en pilgrim. Han lovede at komme tilbage, hvilket han gjorde efter nogen tid. Jeg skulle følge med ham. Jeg takkede de to damer og fulgte munken, som viste mig vej til et toiletrum, hvor han slog en feltseng ud under håndvasken. Der var så kneben plads, at jeg ikke kunne falde ned, men munken forklarede, at det var det bedste sted, thi derfra kunne jeg lukke mig ud gennem en selvlukkende branddør og så kunne jeg jo køre i morgen, når det passede mig. Jeg sagde "tak" og fortalte, at jeg under mit besøg i kirken havde set, at der skulle være en messe i morgen klokken syv og at jeg gerne ville deltage. Han spurgte lidt forbavset, om jeg da ikke var protestant. Jeg svarede bekræftende, men at jeg først og fremmest var kristen og derfor gerne ville være med. Det var tydeligt, at han pludselig blev meget mere imødekommende. Jeg indrettede mig og tog plads på det eneste sted, det var muligt at sidde – selve toilettet – og skrev dagbog.

Næste morgen var jeg – ud over munkene – en blandt de 5-6 andre personer, som deltog i messen. Jeg kendte endda nogle af dem, nemlig de to damer, jeg havde henvendt mig til blandt de hundredvis af mennesker, der havde været på gaden dagen før og som havde fået mig ind i klostret. Sikke et tilfælde – at det lige var dem, jeg havde tiltalt.

Messen forløb som sådan en morgenmesse nu gør, men bønnerne var lidt anderledes end sædvanligt, for pludselig blev der sagt: "– og må den pilgrim, som er blandt os i dag, komme godt og velbeholdent til sit mål, som er Sankt Jakobs Grav i Santiago de Compostela". Jeg følte, hvordan det løb mig koldt ned ad ryggen og den oplevelse var en af de største på hele færd.

Efter at være kommet gennem Achen og have passeret grænsen til Belgien, mindedes jeg vores ferier i landet. Ligesom alle danske byer har en pølsebod, har belgiske byer et 'Friterie'. I Belgien laver man verdens bedste pommes frites og jeg tænkte, at jeg skulle nyde en portion i den første by, jeg kom til. Det var Henri Chapelle og da indehaveren så, at jeg var pilgrim, sagde han: "Halv pris". Jeg har aldrig, hverken før eller senere på turen, bedt om – eller blot antydnet – ønsket om rabat eller særbehandling, men jeg har oplevet at få det ganske mange gange.

Senere i Belgien så jeg et skilt, som viste op til et kloster. Nu havde jeg jo gode erfaringer fra Neviges med at få lov at overnatte i et kloster og fordi det alligevel var sidst på eftermiddagen, besluttede jeg mig at prøve, om det kunne lykkes endnu en gang. Så jeg ringede på døren og efter lidt venten blev der i en højtaler spurgt, hvad jeg ville. Formentlig kunne jeg ses på en skærm indenfor, så jeg fortalte, hvem jeg var og at jeg var på pilgrimsrejse mod Sankt Jakob og spurgte, om det mon ville være muligt at overnatte indenfor på mit eget liggeunderlag og i egen sovepose. Efter nogen venten gik døren op og jeg blev budt velkommen indenfor. Men jeg fik samtidig at vide, at jeg helst ikke skulle fortælle, at her kunne man få natlogi, fordi så frygtede de at blive overrendt. Det lovede jeg naturligvis og derfor nævner jeg ikke, hvor det var, men vil gerne oplyse, at det følte som luksus med bord og stol i eget rum. Forståeligt nok, da det var et nonnekloster. Næste dag blev jeg inviteret på morgenmad og da jeg sagde farvel og tak, havde de endog smurt en stor madpakke, jeg kunne tage med.

I Ardennerne kom jeg uforvarende på nært hold af nogle vildsvin med unger, det var ikke dramatisk, men jeg var glad for, at jeg ikke var til fods, for vildsvin er ikke til at spøge med.

Mellem Orléans og Tours nogle dage senere sidst på eftermiddagen, var jeg begyndt at se mig om efter et krat, som jeg kunne overnatte i, da jeg så et vejskilt, der – ligesom vi har advarsel mod hjorte – advarede mod vildsvin. Så var det måske ikke klogt at sove i det fri. Tænk, hvis jeg nu lagde mig på en af deres veksler. Ved siden af vejen var der et meget langt og højt hegn med tæt bevoksning og træer bag ved. Det var ikke til at se, hvad der var bag træerne, men på lydene kunne jeg høre, at det måtte være boldbaner, hvor træningen var i gang. Pludselig røg en bold højt over træerne og ramte ned på vejen lige foran mig og en ung mand kom til syne bag hegnet og kiggede efter bolden, der var røget ind på marken på den anden side af vejen. Jeg stoppede og råbte, at jeg nok skulle hente den og kaste den ind til ham og så fik jeg ideen, at bag hegnet ville jeg kunne sove trygt uden fare for vildsvin. Derfor spurgte jeg manden, om jeg måtte overnatte derinde. Det skulle han først spørge trænerne om og lidt efter kom han tilbage og sagde ja. Jeg skulle fortsætte nogle hundrede meter ned til enden af hegnet, hvor der var en indgang. Skulle jeg nu begynde at spekulere over, hvor tit der mon ville komme en bold ud over træer og hegn, lige i rette øjeblik til at stille sådan et spørgsmål?

At jeg næste morgen fandt mig låst inde på stadion, er en anden sag – men jeg havde sovet trygt!

Også i Saintes, hvor der var et lille pilgrimsherberg på bagsiden af kirken, oplevede jeg, at pizzariaet på den anden side af gaden gav rabat, da de havde set, jeg kom ovre fra herberget.

Et godt stykke syd for Bordeaux blev jeg antastet af en bilist, som havde lagt mærke til min muslingskal på rygsækken. Det var Jérôme Kauffman og som nævnt i en anden artikel i dette nummer inviterede han mig hjem til sig og sin kone Elaine.

Efter en dejlig middag spurgte Jérôme, om jeg havde lyst til at se en speciel kirkegård og et gammelt kapel ude i skoven. Der var mange myter om stedet. Det fortæltes, at riddere, der døde under tilbagetrækningen efter Karl den Stores felttog i Spanien var begravet der og at der ofte var en mystisk tåge over stedet. Vi fortsatte til det gamle kapel, der lå så langt ude i skoven, at der ikke var elektricitet, men Jérôme havde været forudseende og taget stearinlys med. Derfra gik en smal sti hen til en hellig kilde, så vi fandt vej med lyset fra mit kameras skærm (det var den gang en Nokia 3310 var noget af det mest moderne og den havde ikke lygte). Legenden siger, at riddere, der var blevet

blinde under Karl den Stores Felttog fik synet tilbage, når de havde badet øjnene i kildens vand og der kan berettes så meget om disse steder, at jeg måske vil gøre det i en senere artikel.

Min færd fortsatte ned gennem Landes, som er navnet på dette øde sydfranske område med hede og skov. Jeg kom forbi et skilt, der viste, at om fem kilometer var der en McDonald's og det passede mig fint at skulle holde en spise-pause der, men på vej ned ad bakke i en ret ujævn hulvej, røg noget af mit udstyr af. Jeg måtte stoppe og få orden på mine ting og oppe på skrænten stod en mand og råbte: "Monsieur, kom og spis med os". Først var jeg ikke klar over, at det var mig, han henvendte sig til, men da vi to var de eneste, måtte det jo være mig. Han pegede, at jeg skulle køre videre ned ad vejen og så dreje opad en sidevej og jeg kom til en plads, hvor der var faste borde og bænke til de vejfarende. Her havde køkkenvognen til et

Pilgrimslivet

cykelhold indrettet pladsen med solsejl og den varme mad var klar til rytterne, som lige var ankommet. Så i stedet for at dreje ind til McDonald's og købe en BigMac, blev jeg inviteret til at deltage i middagen: tre retter, afsluttende med dessert, en kop kaffe og chokolade. Det var ikke planlagt, men lækkert.

Senere samme dag krydsede jeg grænsen mellem Frankrig og Spanien ved Hendaye – Irun og så var det blot at aflevere cyklen i transportfirmaet, tage toget til Bayonne og videre til Saint Jean Pied de Port for at begynde min vandring til Sankt Jakob. På Camino Frances oplevede jeg også mange gange hjælp-somhed og gode overraskelser, men den strækning er der så mange andre, der har skrevet om, så jeg stopper min beretning her.

Año Santo

Holy Year, Jubelår, det år, hvor Jakobs dødsdag den 25. juli falder på en søndag. Det sker med hhv. 6, 5, 6 eller 11 års mellemrum. Sidste Jubelår var i 2010 og næste år, 2021, bliver så det næste

af Henrik Tarp

Du vil andetsteds kunne læse om det mere historiske og tekniske bag Jubelåret. Jeg har derfor tænkt mig at skrive en mindre artikel om mine egne oplevelser under mit første Jubelår i 1993. Jeg var der igen i 1999, men det må blive i en anden artikel. Det er efterhånden nogle år siden og da jeg ikke har nogen optegnelser at holde mig til, endsige fotos, må det blive udpræget erindring om en tid, hvor pilgrimsvandring i Danmark var noget ganske ukendt og også dengang absolut ikke en anerkendt måde at udtrykke sin tro på. Det er jo heldigvis blev ændret. Det bør her indskydes, at Jubelåret ude på selve pilgrimsvejen ikke er anderledes end andre år. Noget mere festivitas nogle steder, men ellers er den største forskel fra normale år mængden af pilgrimme.

En lille illustration af antallet af pilgrimme: i 1992 ankom 9.764 pilgrimme til Santiago. I Jubelåret 1993 ankom 99.436 pilgrimme, altså en tidobling. Igen i Jubelåret 1999 nåede 154.613 frem og i 2019, der ikke var Jubelår, hele 347.578 pilgrimme. Tallene giver et blik på den udvikling. Vejen har været igennem samt at i Jubelår stiger antallet af pilgrimme og statistikken viser, at antallet falder året efter.

Jeg havde dengang et mindre rejsebureau med speciale i rejser til Spanien og Sydamerika. Det var før internet og mobiltelefon, hvorfor alle, der ville ud at rejse længere væk og til ukendte mål, altid henvendte sig til et rejsebureau. Jeg havde før 1993 sendt nogle ganske få til Pilgrimsve-

jen, men i 1992 henvendte en gruppe sig og spurgte, om jeg ikke kunne arrangere en 14-dages tur på Pilgrimsvejen, fordi det var helligt år. De var ikke så mange, så jeg "samlede flere op", så vi blev ca. 25. Fly var udelukket, fordi deltagerne havde et stramt budget pr. person. Der fandtes ikke lavprisselskaber, så løsnin-gen blev en lejet bus fra Danmark til Spanien (Santiago) og tilbage igen. Dvs., at bussen var med os hele vejen.

Det var en meget sammensat gruppe, med vidt forskellige indgangsvinkler til det at pilgrimsvandre. Nogle troede, det var at ligne med en chartertur til Costa del Sol med en guide, der ordnede alt, faktisk alt og så igen andre, der var garvede vandrere og kunne klare sig selv under alle forhold. For en stor del af gruppen var det kendetegnende, at de ikke havde de store penge, så der skulle spares, hvor der spares kunne.

Nogle havde campingtelt med, andre feltkøkken, for ikke at blive belastet med unødige udgifter til forplejning. Enkelte havde end ikke ordentlige vandrestøvler, en havde kun badetøfler. Jo, det var en noget speget gruppe.

De lidt større byer langs pilgrimsvejen havde forberedt sig, men man havde ikke forestillet sig en tidobling i forhold til året før. En tidobling af overnatningsmuligheder på ét år var en umulighed, så man havde kontraheret med militæret og fået stillet telte til rådighed, men

alene restaurationskapaciteten var ikke tilstrækkelig, hvorfor mange, også vores gruppe, i stor udstrækning måtte tilberede vores egen mad. Som ofte var det noget med brød og frugt og når lejligheden bød sig, noget varmt på en bar eller restaurant.

Når alt var optaget, havde vi jo heldigvis bussen, uden bademuligheder, så den almene hygiejne måtte derfor gå på bedste beskub, men det tog man oppe fra og ned. Gruppen kunne jo se, at alle andre pilgrimme havde det på samme måde.

Uden nymodens hjælpemidler

Det skal i denne sammenhæng huskes, at GPS ikke fandtes, kun almindelige Michelin-kort og bykort og buschaufførerne havde aldrig prøvet en sådan tur før. Find f.eks. frem til et hotel i Bordeaux i en sidegade med en 50-personers bus i myldretiden! Det lykkedes. Videre gik det gennem Nordspaniens bjerge. Motorveje fandtes ikke på det tidspunkt og godt trætte og søsyge af bjergkørslen nåede gruppen til Astorga, hvor jeg havde reserveret hotel mange måneder i forvejen. Den hvile var tiltrængt før vandringsen til Rabanal del Camino dagen efter. Hvad angår pilgrimspas havde jeg en bekendt i Astorga, som kendte en, der kendte en, som solgte pilgrimspas. Han havde selvfølgelig ikke nok, hvorfor jeg måtte komme dagen efter, når han åbnede sin forretning kl. 10.00 og købe resten. Det viste sig, at han også var formand for den lokale pilgrimsforening. Han hjalp årene efter med pas, før vi kunne få dem gennem Foreningen af Danske Santiagopilgrimme.

Gruppen, der skulle afsted næste morgen kl. otte, var som tidligere nævnt en

meget blandet gruppe. Den strakte sig over stærkt religiøse katolikker til ateister fra det tidligere kollektiv Maos Lyst nord for København. Hver havde sin opfattelse af at vandre en pilgrimsvej. Det skulle senere give adskillige oplevelser og erfaringer for såvel mig som alle de andre deltagere. Langt de fleste tænker jeg tilbage på med et smil om læben og en erkendelse af, at vi mennesker altså er meget forskellige.

Første dags vandring til Rabanal del Camino gik godt. Gruppen ankom og hjalp hinanden med udstrækningsøvelser. Stemningen var god. Overnatning og mad måtte klares med det, der var købt i Astorga. Der var ikke herberger, så man fandt et sted i ly eller i bussen. Selv sov jeg i en høstak med 20 unge, der var på vandring med deres lokale præst. Byens nedlagte skole fungerede som herberg og virker stadig i dag som herberg, nu helt istandsat. Dengang uden nogen faciliteter overhovedet. En vandhane med iskoldt vand og et ynkeligt toilet og nogle gamle slidte beskidte madrasser. Der var én restaurant i byen, den er der stadig og der fås også stadig pilgrimsvejens bedste galiciske grøntsagssuppe. Det lykkedes for nogle af os at få stillet vores sult der.

Der var ingen, der havde nogen forestilling om, hvad en pilgrimsvandring gik ud på. Der var ikke skrevet artikler i blade eller aviser i Danmark og lysten til at gå i Spanien var mere eller mindre gået fra mund til mund. Det gav naturligvis nogle udfordringer for alle. Som I ved, er det umuligt at holde sammen på en så stor gruppe, fordi der er ikke to, der går i samme tempo og nogen er i bedre form end andre. Resultatet bliver altid, at en

sådan gruppe bliver strakt ud med ofte mere end en kilometer mellem de forreste og de bagerste. Nogle ville gerne have, at jeg ledte gruppen fra front, andre at jeg var bag ved for at samle op. Indlysende, at det var umuligt. Vi nåede i gruppen derfor frem til, at bussen holdt på strategiske steder, som blev noteret ned på de kort, alle havde fået, så man havde mulighed for at blive busset, hvis kræfterne ikke slog til. Der var ingen restriktioner om bagagehjælp eller kørsel mellem herberger, kun at man havde et stempel for hver dag, man var undervejs.

O'Cebreiro

I dag er der så mange overnatningsmuligheder i denne traditionsrige bjerglandsby, at alle får en seng. Dengang var der kun hotellet (dyrt) og så havde den galiciske provinsregering bygget herberget, som ligger deroppe på højen til venstre. Det skulle selvfølgelig stå færdigt til 1. april, så vidt jeg husker. Det vil være synd at sige, at det stod færdigt i juli måned. Der var senge og nogle toiletter og det var så det. Det var bygget til omkring 100 pilgrimme, men vi var nok dobbelte så mange. Man sov overalt. Alt var proppet og de stakkels hospitaleros vidste ikke deres gode råd.

Total forvirring

Trods vores indgåede aftaler med kort osv. måtte det jo gå galt og gjorde det også. I Samos manglede vi to deltagere kl. 8 om aftenen. Det var ved at blive mørkt og en smule panik bredte sig. Jeg så ingen anden udvej end at kontakte civilgarden, som straks satte en eftersøgning i gang. Kl. 21 dukkede den første op. Han var, i egne tanker,

gået fra O'Cebreiro og drejet til højre, hvor han skulle til venstre. Langt, langt ude på landet gik det op for ham, at der var noget galt. Han fik kontakt til en bonde, som med fagter fik ham på rette vej. Den anden dukkede op kl. 22, mere død end levende, totalt dehydreret. Vedkommende havde ikke haft penge til hverken mad eller drikke. Det endte godt, trods alt.

Jamen, var der ikke så mange på Vejen, at man bare kunne have fulgt strømmen, ville du nok spørge. Nej. Selv om det var Jubelår, var der faktisk ikke flere end på et almindeligt år for femten år siden. Det var først tæt på Santiago, at man gik i gåsegang. Langt de fleste var nemlig begyndt i Sarria.

Hændelser

Små skægge hændelser undervejs. På vej ned fra Foncebadón så jeg pludselig to fra gruppen sidder og hygge sig. De havde tændt det medbragte spritapparat, sat en gryde med vand over for at få deres daglige eftermiddagste. Et andet sted, efter Sarria, lå en anden deltager under en skyggefuld busk og snorksov. Jeg vækkede hende, der kunne jo være noget i vejen. Nej da, jeg tager bare min eftermiddagslur, svarede hun. Og ægteparret, der beklagede sig over, at jeg ikke havde bestilt bord på den stedlige restaurant i Villafranca de Bierzo. Jo, det er ikke sådan at have en slig gruppe på vandring. I Villafranca var der i øvrigt et mindre kaos. Der var ingen pladser nogen steder. Byen var proppet med pilgrimme og alle styrtede rundt for at finde overnatning. I gruppen var der nogen, der havde taget et 8-mands telt med. Det hjalp. De sidste pladser fandt jeg på et nonnekloster

efter at have styrtet byen rundt. De måtte sove på luftmadrasser udendørs i buegangen.

En anden sød historie: Vi havde en stærkt troende katolik med, som ikke ejede stedsans. Derfor sagde vi altid, at hun skulle fortælle chaufførerne, hvor hun gik hen eller lægge en seddel i bussen, hvis de ikke lige var der. I Palas do Rei dukkede hun ikke op på det aftalte tidspunkt. En større eftersøgning måtte sættes i gang. Vi fandt hende og måtte endnu engang sige til hende, at hun i det mindste skulle lægge en seddel. Jamen, det havde hun også gjort. Hvor?, spurgte vi. På alteret i den stedlige kirke, for at Gud så kunne fortælle os, hvor hun var. Vi tav. Smilede lidt. Trak på skulderen og kørte så videre. Mange slige hændelser skete undervejs, men det bliver for meget at fortælle og artiklen for lang.

Santiago

Alle hoteller og herberger var udsolgt i Santiago, trods det, at det samlede antal hele året "kun" var 99.000. Det havde jeg heldigvis fundet ud af måneder i forvejen og havde så fundet overnatning i A Coruña. Vi blev derfor i et par dage nødt til at køre rutefart mellem A Coruña og Santiago. Afgang kl. 10 om morgenen og hjem igen kl. 16.

Men la Compostela skulle vi have. Den gang lå pilgrimskontoret lige ved katedralen. Det er den længste pilgrimskø, jeg nogen sinde har stået i. Det tog os mere end to timer at nå frem til skranken. Vi fik alle sammen vores bevis.

Om man var kørt i bus, havde sprunget strækninger over eller på anden måde brudt de senere indførte regler, betød ikke noget. Jo, det var noget af et Jubelår for den første danske gruppe til Santiago de Compostela.

Som medlem af Foreningen af Danske Santiagopilgrimme får du rabat hos vores samarbejdspartnere!

Du skal bare vise dit medlemskort, når du køber hos dem.

Du får rabat her:

SpejderSport

Friluftsland

Pro-Outdoor Holbæk

Forlaget Muusmann (på vandrebøger)

Hvad Caminoen giver

af Rikke Ærtebjerg

Da en af mine veninder ventede sit første barn, skrev hun lange lister med, hvad hun ville have – og især ikke have – af hjælpemidler ved fødslen: Hun ville have en epiduralblokade, så snart den første ve meldte sig, føde i et badekar hjemme i stuen, barnet skulle absolut ikke tages med sugekop og hvis det alligevel blev nødvendigt med sådan én, skulle det være den af plastik og ikke den af metal og så videre, i meget detaljeret form. Hun endte med at føde ved kejsersnit, så alle ønskerne på listen gik op i røg.

Hvorfor fortæller jeg det her?

Fordi jeg kan se på mange opslag og kommentarer, både på de sociale medier og fra folk jeg møder, at kommende Camino-vandrere på forhånd har meget høje forventninger til, at Caminoen giver dem noget, opfylder drømme og ønsker, lader mirakler ske, giver visioner for fremtiden, skaber klarhed og i visse tilfælde oven i købet helbreder sygdomme. Mange giver også efter hjemkomsten udtryk for skuffelse, hvis de store åbenbaringer eller mirakler ikke har vist sig.

”Caminoen giver dig det, du har brug for”

Ovenstående citat hørte jeg, før jeg gik Camino første gang. Fortsættelsen af dette kunne være, at du ved ikke altid selv, hvad du har brug for. Det er ikke sikkert, at Caminoen giver dig det, du gerne vil have. Men måske giver den dig noget andet, som du ikke vidste, du havde brug for? Og som er meget bedre?

For mit eget vedkommende er Caminoen mere en størrelse, der langsomt er sivet ned i mit fundament og har bredt sig til kroppen, psyken, livet i det hele taget og mit syn på verden. Jeg har ikke oplevet klarsyn, mirakler, at mine bønner blev hørt. Jeg har ikke haft sygdomme, der skulle helbredes, men havde jeg én, ville jeg sikkert også forsøge at finde tid til at vandre på Caminoen, for det kunne jo være, det hjalp. Alle kneb gælder som bekendt. Men selvom det ikke hjalp, ville jeg dér finde ro, hjælp, kærlighed, hjælpsomhed og nærvær, der i sig selv ikke helbreder, men gør verden til et bedre sted at leve. Og det er nok egentlig budskabet – at vi skal leve, mens vi kan, tage det bedste, livet giver os, sætte pris på det og ikke stille så store krav til, hvordan det bliver os givet.

I 2017 havde jeg præcis 30 dage til at gå Camino Francés fra Saint Jean Pied de Port til Santiago de Compostela. Jeg talte med flere, der havde gjort det og i flyet fra Stansted til Biarritz talte jeg med Peter fra Odense, der året før havde klaret det og han var også overbevist om, at det kunne jeg sagtens.

Jeg drog af sted for at gå Camino, fordi der var sket noget i mit arbejdsliv, der betød, at jeg fra den ene dag til den anden stod uden job, uden indtægt, uden nogen midler at leve for og i bogstaveligste forstand uden at vide, hvilken vej jeg skulle gå. Jeg havde en aftale med en stresscoach om, at hun skulle ringe til mig den 17. maj kl. 9 og efter min plan ville jeg være på vej over Pyrenæerne på det tidspunkt.

Jeg forventede ikke, at Caminoen ville løse mit problem, men da jeg købte en billig flybillet til Biarritz og en endnu billigere overnatning i Saint Jean Pied de Port, var det fordi jeg lige så godt kunne gå i Spanien og være frustreret. Og når min økonomi alligevel var smadret, betød de to beløb ikke så meget i det samlede regnskab. Så jeg trak stikket, pakkede rygsækken og drog af sted.

Efter planen travede jeg ud af SJDPD tidligt om morgenen den 17. maj, solen skinnede, jeg havde gode ben og turen tegnede godt. Kl. 9 ringede stresscoachen og da jeg havde sat mig et godt sted med udsigt over de uendelige marker i Pyrenæerne, måtte jeg sige til hende, at jeg var lidt forpustet, fordi jeg var ude og gå en tur. Et af hendes råd var, at jeg på grund af min situation havde brug for at få fyldt op på positivkontoen og at det derfor var rigtig fint at gå ture, fordi det helt klart ville gavne mit humør og give mig positive oplevelser, men hun understregede også, at jeg nok ikke på dette tidspunkt skulle begynde at træne til f.eks. et maraton, fordi det bare ville stresser mig yderligere...

I løbet af de næste par dage gik det op for mig, at det var det, jeg gjorde, hvis jeg satsede på at nå Santiago på 30 dage. Og så satte jeg farten ned. Jeg havde været i Santiago to gange før, så for mig, lige dér, var Santiago ikke målet, vandringeren var.

"Alt ordner sig"

Hver dag mødte jeg nye mennesker fra hele verden og lyttede til deres historier – glade, tragiske, fantastiske, sørgelige, spændende, almindelige – alle slags – og de lyttede til min. Ofte græd de, når de fortalte deres historier. Ofte græd jeg,

når jeg fortalte min. Men det var en lettelsens gråd, der blev mindre og mindre, lettere og lettere, jo længere jeg gik og til sidst kunne jeg fortælle min historie uden at græde. På et tidspunkt konstaterede jeg endda, at jeg også var parat til at tilgive og klar til at begynde at søge et nyt job, når jeg kom hjem. Jeg var nået til en erkendelse af, at jeg har alt, jeg skal nok klare mig, fremtiden tegner lys og lykkelig, jeg finder et nyt og bedre job og alt ordner sig. Det var mottoet på hele den vandring.

Med alt dette forsøger jeg at sige, at den bedste måde at møde sin Camino på er efter min mening med et åbent sind, uden forventninger eller krav, at være i nuet, lade oplevelserne komme helt af sig selv og lade dem synke ned i fundamentet. Så skal visionerne, miraklerne, opfyldelsen af drømme nok komme. Du vil erkende, at det i sidste ende afhænger af dig selv og hvad du vil yde for at få dine drømme opfyldt. Det klarer Caminoen ikke for dig. Det gør du selv.

"Du får, hvad du fokuserer på, så fokusér på det, du gerne vil have"

Buen Camino!

CAMINOVANDRING NR. 2

af Niels Erik Søndergård

Første gang jeg gik Camino Francés var i 2011 og den tur var en ubetinget succes. I 2019 gik jeg turen for anden gang. Den tur var en betinget succes.

Da jeg den 4. juli fløj til Biarritz, var mit helbred normalt. Jeg havde godt nok mærket lidt siden maj måned, men ikke tænkt videre over det. Som turen skred frem, blev jeg svagere i hænder, skuldre og hofter. Og da jeg kom hjem den 8. august, havde jeg helt klart et akut udbrud af gigt i kroppen. Midt i august var det rigtig slemt. Jeg blev udredt og lægerne fandt, at jeg havde muskel-gigt, men heldigvis ikke leddegigt i knoglerne. Medicinen har virket fantastisk og siden oktober har alle problemerne været væk. Jeg er heldig, for muskelgigt kan fjernes med medicin i løbet af et år. Jeg er på nedtrapning nu.

På min tur i juli gik jeg over Pyrenæerne på en gang. Det var en fejl. Jeg skulle være stoppet i Orisson. Da jeg havde gået i 10 timer og stadig manglede 3 km, blev jeg svimmel af mangel på mad. Jan og Monique fra Holland ringede til en ambulance, der transporterede mig til det store albergue i Roncesvalles. De hollandske hospitaleros var rigtig søde imod mig. De mente, at jeg skulle opgive.

Men jeg er jo ikke den, der giver op. Jeg fortsatte.

Det vil sige, i 2011 gik jeg alle 800 km, men denne gang tog jeg bus, taxa og tog 300 km – især over de hårde strækninger, såsom Alto de Perdon og O'Ce-breiro. Jeg gik alligevel 500 km, selv om gigten tog til langs turen. På to donativo alberguer i Burgos afviste man mig, da jeg ikke kunne gå hele vejen, men det store og gode kommunale albergue tog imod mig. Og på pilgrimskontoret i Santiago blev min indsats også anerkendt.

Denne gang kunne jeg ikke gå så hurtigt og derfor gik langt de fleste forbi mig, hvilket gjorde det sværere at møde folk flere gange og få dem som camino-venner. Alligevel var der flere personoplevelser. De første dage mødte jeg på herbergerne Ignazio fra Barcelona, som jeg diskuterede filosofi med. Han var professor i filosofi på Barcelonas universitet. Han var venlig at gå ind på det, som jeg kunne følge med i. Da jeg senere havde sendt ham meddelelsen om min ankomst til Santiago, ønskede han mig alt vel med bemærkningen, at selv om vi ikke ses mere, så ses vi hindsides. Tom fra Litauen fulgtes med mig en hel dag, hvor vi i gensidig interesse snakkede om alt, både menneskeligt og åndeligt.

De store alberguer i Pamplona var lukket for pilgrimme og i stedet reserveret for turisterne, som kom for at se tyreløbene, men det tysklede lille albergue, Casa Paderborn, tog kun imod

pilgrimme, så der fik jeg en plads. Næste morgen var jeg to meter fra tyreløbet. Et par unge mænd blev invalide. En kulturel rest fra reconquistaen.

Jeg elsker bar-caféerne og de små kapeller i nærheden. Jeg gjorde ophold i kapellet Eremita del Ecco Homo i Vejviadas vest for Astorga, hvor mit møde med Jomfru Maria i 2011 har sat dagligt aftryk på mig siden. Jeg gik også med mellemrum ind i kirkerne til pilgrimsmesse, Misa de Peregrinos. I Carrion de los Condes nåede jeg Albergue de Santa Maria med de syngende nonner. Der var indkøb i supermarkedet af alle, messe for pilgrimmene, fællessang og fællesmiddag på alberguet. Et ganske specielt godt spirituelt sted.

Der var gode gensyn med alberguer, men også skuffelser som Jan Javier i Astorga og Refugio Jato i Villafanfa del Bierzo, der havde set bedre dage.

Jeg bad Gud om at møde mig på ruten, så han sendte mig et sendebud. Få kilometer før og efter Foncebadon kom en mand op til mig. Han ville være anonym. Han mødte mig og alle andre med ordene: "Christ is risen – enjoy the weather". Han var karismatisk. Øjeblikkeligt tunedede han ind på, hvem jeg var, hvad jeg gik op i i mit indre liv – og stillede rammende og præcise spørgsmål dertil. Jeg fik ikke sådan helt svaret på dem. Nogle kilometer senere var han væk.

Jeg mødte familien Nielsen fra Sorø, far og søster og en søn, der hele tiden marcherede foran, men som vi andre tre indhentede med bus. De var enormt socialt hyggelige. Her var whisky slet ikke at foragte.

På Caminoens top efter Manjarin gik det mod Acebo voldsomt nedad på en vanskelig og smal klippesti. Der styrtede jeg bagover, men rygsækken tog slaget. Jeg havde muskelproblemer. Med de yderste af mine kræfter fik jeg mig rejst igen. Da jeg efter ni timers gang nåede Acebo, var jeg svimmel. To unge mennesker, Nuria fra Spanien og Moreno fra Italien havde omsorg for mig og tilkaldte en ambulance, der kørte mig til hospitalet i Ponferrada. Diagnosen var, at jeg havde fået for lidt at spise i løbet af dagen. Jeg fik problemet, hvis jeg gik mere end syv timer. Jeg skulle have haft kiks og chokolade med, der hvor herbergerne var sparsomme. Taxaen tog mig til San Nicolas-alberget i Ponferrada, hvor jeg fik set tempelriddernes stadig imponerende borg.

Senere mødte jeg Moreno igen en morgen på vandring. Han blev bag ved mig hele dagen og gik først forbi mig, da jeg stoppede min gang ved et albergue. Han havde passet på mig.

Den 5. august nåede jeg Santiago, der er et vidunderligt ateistfrit, spirituelt sted. Jeg fik igen plads på det store albergue, Seminario Menor Belvis. Bestilte ved siden af pilgrimskontoret en flybillet hjem over Barcelona. Der kom ca. 1.000 pilgrimme pr. dag. Stemningen på pladserne og gaderne rundt om katedralen kan ikke beskrives, kun opleves. Rua do Franco, Rua do Vilar, Rua do Reina.

Jeg er overbevist om, at der var en god mening med min tur. Gode naturoplevelser, gode spirituelle oplevelser, gode menneskelige oplevelser og min personlige kamp med at nå frem!

Spanien fejrer Jubelår i 2021

Jubelåret – på spansk Ano Santo – bliver ifølge den forhenværende spanske minister for uddannelse, kultur og sport, Íñigo Méndez de Vigo, 'en begivenhed af exceptionel offentlig interesse i Spanien'. Det er jubelår, når Skt. Jakobs Dag, den 25. juli, falder på en søndag og så er der fest i Santiago de Compostela.

af Rikke Ærtebjerg

Jubelår forekommer i et fast mønster med hhv. 6, 5, 6 og 11 års mellemrum, så den 25. juli er en søndag 14 gange hvert århundrede. Denne dag har den katolske kirke magten til at tilgive alle synder for de trofaste, der besøger apostlens grav i katedralen i Santiago de Compostela, deltager i messen for at bede om pavens velsignelse og modtager sakramenterne trosbekendelse og nadver. Det anbefales, at pilgrimme deltager i messen for at få fuldstændig syndsforladelse. Det er apostlen og helgenen Skt. Jakob, der ligger begravet i Santiago de Compostela, der er motivet bag tusindvis af pilgrimsrejser, der gennem historien har ført vandrere fra hele verden til Skt. Jakobs grav for at "rense" deres sjæle. Sidste Jubelår var i 2010 og det næste er altså næste år, i 2021.

Jubelåret begynder med ceremonien for åbningen af Puerta Santa (Den Hellige Dør) eller "Puerta del Perdón" (Tilgivelsens Dør), som den også kaldes. Begivenheden finder sted om eftermiddagen den 31. december 2020, et ritual, hvor ærkebiskoppen af Santiago de Compostela slår tre gange med en sølvhammer på ydersiden af muren på bagsiden af katedralen, der ligger på Praza de la Quintana. Processionen, ledet af de religiøse myndigheder, beder apostlen Skt. Jakob

om tilladelse til at komme ind og først derefter bliver muren revet ned.

Denne port forbliver åben de næste 12 måneder, før den lukkes igen på årets sidste dag og forbliver lukket indtil næste hellige år. Over døren kan man se en figur af apostlen Jakob med sine disciple Theodore og Athanasius. På begge sider af døren er der 24 siddende statuer af apostle, patriarker og profeter, arrangeret i fire rækker med tre kroppe på hver side, alle oprindeligt fra det romanske kor opført af Master Mateo, skaberen af Portico de la Gloria, også kendt som Tilgivelsens Portal, eller døren til de kloge syvogtyve.

Døren, der i dag bruges af pilgrimme, er imidlertid ikke den oprindelige helgenadgang, der, beliggende mod øst, symboliserede afslutningen på pilgrimsrejsen og indgangen til forløsning og til et nyt liv. Da Capilla del Salvador (Frelserens kapel) blev bygget, mistede den hellige dør sin ikoniske rolle og blev placeret flere grader til højre. Gennem den nuværende port, der går tilbage til 2004 og er fremstillet i bronze af den Santiago de Compostela-fødte billedhugger Suso Leon, er der adgang til en lille gårdhave. Heri kan den originale konstruktion findes, meget tæt på apostlens grav.

Jubelår 2021: Hvad du bør vide

Som mange pilgrimme og troende ved, fejres Jubelåret i 2021 for første gang siden 2010. Elleve år er gået siden sidst, så begivenheden vil have større betydning, hvis det er muligt.

At gå Camino til Santiago de Compostela i et hellig år er naturligvis en uovertruffen mulighed af flere grunde. For det første vil der være flere pilgrimme og der vil være meget større opmærksomhed på kvaliteten af de forskellige ydelser på alle Caminoerne. Faktisk har de regionale regeringer afsat mange ressourcer til Camino de Santiago til det store antal pilgrimme og turister, som helligdagene forventes at tiltrække.

Regionen Navarras turistkontor har afsat ikke mindre end en milliard Euro til Jubelåret. Målet er at renovere alle vandrerhjem og skabe nye forretninger langs Camino de Santiago. Men de er ikke det eneste: regionerne Galicien, Baskerlandet, Asturias, Cantabria, La Rioja, Aragón og Castilla y León har forberedt lignende initiativer. Ikke kun med hensyn til økonomisk støtte, men også på det kulturelle niveau.

Eksekutivkommissionen for Det Jacobiske Råd har allerede fra 2020 forberedt et stort antal projekter i alle regioner med Caminoer. Projekterne er baseret på betydningen af Skt. Jakobs arv og dens historiske rolle i inspirationen af kunstnere og i forbindelse med de mange forskellige kulturelle, videnskabeligt formidlende og særlige begivenheder i og om de vigtigste monumenter på Caminoerne,

kunstudstillinger, gadeshows, undervisningsbøger, musikfestivaler osv. En komplet pakke med aktiviteter og forslag af enhver art, som alle pilgrimme kan nyde. Og naturligvis initiativer til fremme og formidling af Caminoerne i Spanien og resten af verden. Det vides ved redaktionens slutning ikke, hvad status er på disse projekter og om alle gennemføres, så det kan anbefales at undersøge mulighederne hjemmefra, hvis der er specielle ønsker til oplevelser på vejen.

I øjeblikket er der fem steder i verden, der besidder Jubelårets mulighed for fuldstændig syndsforladelse, tre af dem er i Spanien: Santiago de Compostela, Santo Toribio de Liebana og Caravaca de la Cruz. Derudover er det muligt i Jerusalem og Rom, hvor der gives fuldstændig syndsforladelse hvert 25. år (tidligere var dette hvert 50. år, indtil Paul II ændrede det til 25).

Desuden har pilgrimme på vej til Santiago de Compostela, som er syge, eller har været udsat for en alvorlig ulykke på deres rejse, i Villafranca del Bierzo, siden det 17. århundrede haft mulighed for at få en fuldstændig syndsforladelse i kirken Bierzo de Santiago, lige efter refugiet Ave Fenix.

For at få det skal pilgrimme gå gennem Puerta del Perdon (Døren Til Tilgivelse) i denne helligdom, som kun åbnes i hellige år. Pilgrimme skal have gået mere end 100 kilometer og bevise deres manglende evne til at fortsætte til den galiciske hovedstad. For at få fuldstændig syndsforladelse på denne måde, bør de deltage i messe og skrifte.

Aktuelle krav

Krav for at opnå tilgivelse for synder i det hellige år:

- Det er ikke nødvendigt at være ankommet til fods til katedralen i Santiago de Compostela eller at gennemføre et vist antal kilometer på Caminoen, snarere blot at besøge katedralen på en hvilken som helst dag i det hellige år
- Det anbefales at gå ind gennem Puerta Santa og deltage i pilgrimsmessen, som fejres i katedralen hver dag kl. 12.00, men disse to krav er ikke obligatoriske
- Det indebærer at bede (normalt Fader Vor eller en trosbekendelse) efter den romerske paves intentioner
- Det er nødvendigt at deltage i skrifte og nadver, enten samme dag som indrejse i Santiago de Compostelas katedral, eller femten dage før eller efter andre steder
- En fuldstændig syndsforladelse kan opnås en gang dagligt og kan anvendes til den enkelte person eller for de troende, der er rejst dertil.

Pavens besøg i Spanien i 1982 og især i Jubelåret 1993 satte Caminoen og Santiago de Compostela tilbage på verdenskortet. Siden da er antallet af pilgrimme vokset støt. I det sidste hellige år 2010 blev der i alt registreret 272.135 pilgrimme i Santiago de Compostela. I 2019 blev der registreret 347.578 pilgrimme på Pilgrimskontoret, og statistikken har tidligere vist, at der kommer tre gange så mange i et Jubelår.

Har du de forrige år været på en af de alternative caminoruter, så hjælp os!

I bestyrelsen i Foreningen af Danske Santia-gopilgrimme arbejder vi med et lille fremstød for at gøre de 'alternative' caminoruter i Spanien og Den danske Pilgrimsrute mere kendte.

Har du været på vandring på én eller flere af nedennævnte caminoer, må du meget gerne sende os dine erfaringer og tips om netop den enkelte rute. Så samler vi alle input til brug for en række informationsaftener. Send os dine erfaringer og tips fra én eller flere af følgende ruter:

Camino del Norte
Camino Primitivo
Camino Inglés
Camino Portugués
Camino Skt. Jaume + Catalan
Camino Aragonés
Camino Lana
Camino Sureste
Camino Mozárabe
Camino Augusta
Via de la Plata
Camino del Sur
Camino Madrid
Camino Invierno
Camino Sanabrés
Den danske Pilgrimsrute, Sjælland
Den danske Pilgrimsrute, Fyn
Den danske Pilgrimsrute, Jylland

Send en mail med dine tre bedste råd og erfaringer fra den enkelte rute. Fx steder, der vil være et 'must' at se/besøge/overnatte. Skriv også gerne tre ting, som du fandt mindre godt ved ruten, fx begrænsede overnattingsmuligheder på x-strækning eller steder, hvor man skal være ekstra opmærksom på ikke at gå forkert, samt hvordan du synes ruten generelt er i forhold til Camino Francés.

Send dine tips pr. mail til Foreningen til Trbeck45@gmail.com - På forhånd tak.

Vh. Bestyrelsen

EFTERÅR I DET FRI

ALT I UDSTYR OG -BEKLÆDNING TIL DIT NÆSTE FRILUFTSEVENTYR

Abisko Midsummer Trousers

Lette, åndbare og
kompakte vandrebukser
fremstillet i Fjällrävens
G-1000 Air Stretch.
Damemodel: #39648
Herremodel: #39662

1.399,-

Abisko Midsummer Jacket

Let, kompakt og super
åndbar softshell-jakke til
vandring og fritidsbrug.
Damemodel: #39639
Herremodel: #39652

1.899,-

Womens Tatra Light Lady LL

Dejlig let, åndbar og meget komfortabel
kvindevandrestøvl til (dags)ture
med let rygsæk. #39180

1.999,-

Talon 33

Let, ventileret og rummelig
allround-rygsæk, der vil egne sig perfekt
til dagsture i alle afskygninger. #36433

1.199,-

Besøg os i København, Field's, Lyngby, Roskilde, Odense, Kolding, Århus
Randers og Aalborg eller på webshoppen www.friluftsland.dk

FRILUFTSLAND

GODT UDSTYR - BEDRE OPLEVELSER

Pilgrimsvandring på Ærø

af Ole Kønig

Vi er en pilgrimsgruppe fra Karlslunde Strandkirke, der hvert år vandrer på Klosterruten fire dage i forsommeren. En rute gennem hele Danmark på 2.000 km.

Vi har igennem årene vandret fra Helsingør ned over Sjælland, Falster og Lolland. Sidste år gik vi på Langeland og Tåsinge og det var herfra ved Bregninge kirke, vi startede vores vandring Kristi Himmelfartsdag i 2019.

Vi var en gruppe på 12 pilgrimme, der den første dag skulle til Svendborg, ca. 12 km. Derfra tog vi færgen til Ærø og kørte til Søren og Kirsten i Bibelhaven i Tværby, som blev vores base i tre dage.

Kirsten og Søren kendte vi fra de boede på Amager og vi mødte dem tilfældigt forrige år, da nogle få af os gik nogle dage på øen. De fortalte dengang, at de havde indrettet deres have som en "Via Dolorosa", smukt med de traditionelle 14 stationer, hvor man ved hver station kunne sidde og reflektere over den tekst, der hørte til det pågældende sted.

Man fulgte Jesu vandring fra dommen hos Pilatus til korsfæstelsen på Golgata. Næste dag vandrede vi fra Ærøskøbing ad smukke veje og stier til Søby, ca. 20 km. På vores vandringer har vi undervejs små andagter og efterfølgende stillevandring, hvor man går og reflekterer over den tekst, man lige har hørt. Det kan være forskellige temaer. I år fandt vi det meget naturligt at dele teksterne fra de 14 stationer på Via Dolorosa op, således at vi nåede igennem alle stationerne over de tre dage, vi gik på Ærø. Andendagen gik ruten fra Søby til Østermarksvej, igen ca. 20 km. Og sidste dag fortsatte vi ca. 12 km. fra Østermarksvej til Ærøskøbing, hvorfra vi skulle med færgen hjem igen.

Inden vi startede vandringen søndag, holdt vi vores egen andagt i Bibelhaven med den sidste station 15, "Opstandelsen", som Kirsten og Søren havde tilføjet Bibelhavens "Via Dolorosa". Det blev en meget stærk oplevelse i den solbeskinnede have, hvor vi sluttede med nadver. Tak, Ærø, for nogle vidunderlige dage.

Her er et godt tilbud til dig:

Hvis du er nyt medlem i Foreningen af Danske Santiagopilgrimme, kunne du måske godt tænke dig at læse tidligere udgaver af Pilgrimmen?

De sidste tre blade er endnu ikke tilgængelige online, men her har du en unik mulighed for at købe de trykte udgaver af bladene, der er udkommet fra marts 2019 til og med marts 2020 (nr. **36**, **37** og **38**), i alt tre udgaver.

Det er også en oplagt gaveidé til en god vandreven, eller hvis du vil formidle glæderne ved vandring til nogen, der ikke kender vores forening.

Alle tre blade for 100 kr. inkl. porto!!!

Tilbuddet gælder så længe lager haves!

Skriv til sekretariat@santiagopilgrimme.dk
hvis du kunne tænke dig at købe disse blade.

Solo-Vandring Helsingør-Ballerup i sommeren 2019

I sommeren 2019 fik jeg tre dage til rådighed alene og ville gøre noget godt for mig selv. Der var ikke tid til at rejse langt for at komme til at vandre, så jeg tjekkede ruter på www.santiagopilgrimme.dk og undersøgte, hvad der var af overnatningsmuligheder på Den Danske Pilgrimsrute fra Helsingør til Ballerup, da etaperne var af fornuftig længde. AirBnB bød på steder i henholdsvis Esrum og Hillerød, så jeg bookede og var klar til vandring i det danske sommervejr.

af Rikke Ærtebjerg

Jeg ankom til Helsingør Station i solskin mandag midt på formiddagen og begyndte bare at gå. Missede muslingen foran stationen, men fandt klistermærket på skiltet på den anden side af fodgængerfeltet. På rette vej. Huskede reglen om, at man skal gå ligeud indtil næste mærke, men allerede før Domkirken gik det galt, så jeg kom bagom til Kronborgvej, men heldigvis kender jeg lidt til Helsingør, så jeg gik til venstre indtil Nyvej kom på højre side og så var jeg 'back on track'. Dog kun til skiltet mod Marienlyst Slot viste sig. Hér var guiden lidt uklar – gå forbi Marienlyst Slot, stod der, så jeg fulgte skiltet til højre mod slottet – og kom mellem kysten og jernbanen... Forkert. Jeg valgte at gå videre, indtil jeg kunne se på en sidevej, hvor det var muligt at komme over jernbanen og jeg kom – kun lettere forpustet – op ad trapperne og ad stier frem til Gl. Hellebækvej, som jeg skulle følge til ende.

Meget smukt kvarter langs golfbanen og endelig ind i skovens skygge. Her holdt jeg et kort frokost hvil og fik spist en af mine medbragte madder og drukket noget vand, som jeg dog valgte at spare på, da turen skulle være på 26 km.

Vel inde i skoven måtte jeg træde af på naturens vegne, heldigvis bar stien den dag præg af, at det var så varmt. Jeg mødte kun nogle få cyklister og en enkelt hest. Bær over med mig: Billedeerne taler deres eget sprog om en rute med masser af skov, nogen steder var stierne brede boulevarder med grus, andre steder smalle som dyreveksler og skoven var smuk og grøn og gav for det meste skygge på denne varme dag, der nærmest bragte spanske varmegrader.

Da jeg havde gået et par timer, slog jeg lejr: Ud med regnslag til at ligge på, støvler og sokker af og rygsæk som hovedpude i 45 min. Så var jeg klar igen med tørre sokker. Den 2. tå på højre fod var begyndt at brokke sig, men jeg tog det ikke alvorligt... det fortrød jeg senere.

Kilometertælleren sagde 11,5 km, så jeg måtte have det lange ben foran. Efter ca. 10 km mere brokkede tåen sig for alvor, så jeg måtte holde pause, prikke hul på en vabel, komme plaster på og skifte til vandresandaler. Det var nu meget rart ikke at skulle gå i de varme støvler... Kom gående af en grusvej og skulle følge den til højre ind i skoven og dér var et lille skilt, hvor der stod Esrum 1,7 km.

Atter gennem den grønne skov, reglen om at gå lige ud holdt næsten hele vejen; På et tidspunkt gik Den Danske Pilgrimsrute sammen med en sti mærket Offentlig sti. Hvor den offentlige sti drejede til højre, var der intet blåt skilt med en muslingeskal, så jeg fulgte strategien og gik lige ud – det skulle jeg ikke have gjort! Det betød vandring frem til Esrumvej, der er en hovedvej og så var der lige 2 km mere til Thea og Lars, der venligt lejer deres annekset ud via Airbnb. Da jeg ankom, havde jeg gået 31 km, 6 km mere end planlagt og så meget nåede jeg ikke at træne, før jeg tog hjemmefra. Thea havde lagt en flaske vand på køl. Den tømte jeg, fik et lynhurtigt bad og så fik jeg lov til at køre med Lars i hans fire uger gamle blå Tesla til netto i Dronningmølle. Fik handlet morgenmad og frokost til dagen efter og da vi kørte retur, gav Lars den gas! Det er surrealistisk, så hurtigt den bil kommer fra 0-100! 4,5 sekunder! Godt jeg ikke havde spist, for jeg blev lidt kvalm af den hurtige acceleration! Det var som Dæmonen i Tivoli!

Tilbage i annekset kom jeg på langs efter sen aftensmad, en kop te og en mandelrosin-blanding, som Thea venligt havde sat frem til mig. Super gæstfrit og fine forhold: både elkedel og mikroovn, te, kaffe, vand og snacks, håndklæder og badeprodukter på eget badeværelse. Lüks på vandring, værd at vandre efter.

Vandring i Danmark

Tirsdag vågnede jeg ved 6.40-tiden efter en god nat og fik indtaget min morgenbrød og et par glas vand. Satte plaster på de tæer, der trængte. Fyldte kold vand i flaskerne, pakkede al maden i køletasken med det frosne køleelement og lagde den øverst i rygsækken. Fik taget foto af min bolig, hængte nøglen på plads og sagde farvel til Thea. Mine ben var til min evigt tilbagevendende overraskelse atter klar til at trave. Jeg skulle bare ud ad carporten og til højre, så var jeg på ruten. Men jeg måtte lige tilbage til dér, hvor vejen startede, for at se, om der var nogen mærker – det var der ikke. Det betød ikke så meget, for det næste mærke dukkede op efter ca. 100 m og rutebeskrivelsen havde sagt, at jeg skulle gennem Esrum Kloster og videre ligeud over en større vej. Ingen problemer.

Gik et langt stræk langs bredden af Esrum sø, det var guddommeligt smukt i morgensolen. Eneste problem var de morgensultne myg, så jeg stod ikke stille ret længe ad gangen. Ved Skovskolen i Nødebo blev jeg vist til venstre, og fulgte vejen til netto, hvor de flinke mennesker lånte mig toilettet. Kvitterede med at købe lidt slik og noget at drikke, jeg trængte til en formiddagssnack/energi. Derefter hen ad vejen og så til venstre ind i skoven.

Fine afmærkninger, fred og ro. Og flere myg! Tog længere pause ved 11-tiden, hvor jeg igen lå på regnslaget og slappe af med støvler og strømper af, fik lidt frokost og fulgte op på nyhederne ude i verden. En rytter kom forbi og hesten var lidt skræmt over at se mig ligge der i vejsiden, det syn var den ikke vant til.

Vandring i Danmark

Hele vejen fra Esrum til Hillerød gik jeg ud fra devisen, at stien går lige ud med mindre andet er skiltet. Det var bedre end dagen før, jeg gik ikke forkert en eneste gang. På turen ind i Hillerød sad jeg et stykke tid i haven ved Café Havehuset lige før Frederiksborg Slot og fik ugens første kop kaffe. Et Cooper-moment.

Det var 26 grader og overskyet, men ingen vind og meget lummert. Gik gennem slottets gård, og selvom der ikke var skilte for Pilgrimsruten, valgte jeg at følge dem, der viste mod Hillerød Station. Vejen gik op gennem gågaden med et mylder af butikker og turister, lidt en omstilling, når jeg havde gået så alene ude i skoven både dagen før og denne.

Fandt endnu et skilt med muslingeskallen ved stationen, men skulle ikke videre den dag. Jeg skulle til Hammersholt, til Daniel, der lejer ud via Airbnb ca. 15 minutters gang fra Hillerød St. Dejligt kælderværelse med ALT! Køleskab, mikrobølgeovn, elkedel, brødrister, te, kaffe, tv (blev ikke tændt), sovesofa og eget kæmpe badeværelse med håndklæder og badeprodukter. Sovesofaen havde muligvis været bedre at sove på alene, hvis den ikke havde været slået ud... Ellers ingen klager herfra.

Havde det hele for mig selv, for familien var i sommerhus. Overvejede at trække i sandalerne og gå retur til stationen efter sushi, men det var begyndt at regne, så jeg spiste den mad og frugt, jeg havde i rygsækken, forberedte morgenmad og så var jeg ved at være klar til at tørne ind. Vejrudsigten for onsdag så ikke for

Vandring i Danmark

lovene ud, men der stod kun få mm, så måske ville det gå alligevel.

Onsdag morgen vågnede jeg ved 7-tiden, men kunne høre regnen sile ned udenfor, så jeg blev liggende, til blæren tvang mig op. Tussede lidt rundt, læste nyheder, fandt min køleskabsgrød frem og lækkergjorde den med lidt frisk frugt og en håndfuld ristede mandler. Godt at have forsyninger i rygsækken.

Jeg så et opslag på Facebook om Caminoen i Spanien; Nogen har fundet på et tiltag for opsamling af det skrald, pilgrimme (!) efterlader. Du tager en gul pose med fra herberget, samler skrald op undervejs og smider det ud, når du når dit bestemmelsessted. Tænk, at det skal være nødvendigt! Tænkte på det samme dagen før i skoven mellem Esrum og Nødebo; der lå tomme slikposer, flasker, dåser og papir. Hvor er det, vi har fejlet i oplysningen af vores medmennesker? Hvordan er de (vi?) blevet vænnet til, at der kommer nogen og rydder op efter dem (os?)? Kan det virkeligt passe, at der i vores tid stadig lever nogen, som ikke har forstået alvoren, og derfor bliver ved med at ødelægge vores jord? Svine i vores natur? Og ja, fælde store arealer regnskov for ussel mammons skyld? Hvad kan jeg selv stille op, bortset fra ikke selv at efterlade andet end fodaftryk? Og en gang imellem gå en tur med en affaldspose og en skraldespand?

Vejrudsigten viste, at det ikke ville klare op før ved 10-tiden, så jeg valgte en alternativ plan af tre årsager: Den ene, fordi det ikke umiddelbart tiltalte mig at skulle gå hele 38 km (jf. rutebeskrivelsen på www.santiagopilgrimme.dk)

i regnvejrs den dag. Den anden, fordi rutebeskrivelsen ud af Hillerød sagde, at det omkring byggeriet af det nye supersygehus kunne være svært at finde ruten. Og den tredje, fordi vejrudsigten sagde, at regnen ville stilne af i Farum omkring kl. 11. Derfor tog jeg offentlig transport til Farum, hvor jeg kunne genfinde ruten. Strækningen fra Farum til Ballerup har jeg gået mange gange før og så var der kun 14 km hjem. Fra mit overnatningssted til stationen nåede jeg at blive godt våd og temperaturen var mærkbart lavere end dagen før. Jeg havde forhåndsgarderet mig med både langærmet og kortærmet T-shirt, min vindjakke OG min regnjakke, men så var der også mere, der blev vådt.

Jeg startede med at gå på konditori i Farum og bestille en kop kaffe og en bolle, så jeg kunne sidde der en times tid, mens jeg ventede på, at det holdt op med at regne og mit tøj kunne tørre. Fik læst lidt mails, nærstuderet vejruudsigten og de sidste nyheder. Da kl. var 11, var det næsten tørvejr og mit tøj var næsten tørt. Lånte toilettet, fik hele menageriet af trøjer og jakker og kasket og rygsæk på igen og gik ud ad døren med kurs mod Den Danske Pilgrimsrute og Ballerup.

Vandring i Danmark

Vandring i Danmark

Skøn grøn rute. Ikke så stille som de andre dage, for der var lyde fra både tog og motorvej, men det er et meget smukt område, som mange slet ikke er klar over, ligger lige der bag Fiskebæksvej, der går mellem Farum og Værløse. I Værløse gik jeg med vilje en lille omvej og fulgte stien helt hen til svømmehallen, hvor jeg krydsede over vejen og kom ad stien ned til Søndersø, som jeg i regn, torden og lynild havde vandret rundt om på en træningstur søndagen før.

Gik med uret rundt om Søndersø med god fart, da det er en flad, bred strækning og sikkert på grund af vejret uden nogen trafik. Først lige før P-pladsen mødte jeg en kvinde med to hunde, ellers havde jeg det hele for mig selv hele dagen. Da jeg havde krydset Jonstrupvangvej, holdt jeg en halv times hvil, hvor jeg tog en slapper på langs på bænken, fik en banan, lidt mandler og noget vand. De sidste forsyninger, rygsækken var mærkbart lettere end i morges – lige til det blev vådt...

Det var som om fødderne vidste, det var sidste stræk før den hjemlige arne, så jeg havde god fart på. Jeg gik fra mit hvilested på bænken kl. 13.30, og låste op hjemme 14.21, og havde gået i alt 16 km den dag.

Tre dages vandring var hvad det kunne blive til denne gang. Det var en smuk, varm, våd og helt aldeles skøn tur, med omveje og smutveje, skov og sø, grus og græs, gæstfrihed og afslapning. Det er ikke sidste gang, jeg tager turen og næste gang kender jeg ruten lidt bedre og ved, hvor den kan være drilsk, hvor jeg skal holde pauser, købe forsyninger og

hvor lange stræk, jeg skal gå. F.eks. tror jeg, at jeg næste gang vil springe Hillerød over og finde overnatning i Allerød. Så passer etaperne bedre til mine dagsmarcher på ca. 25 km.

Jeg er taknemmelig over, at ruten findes. At Stigruppen fra Danske Santiagopilgrimme har brugt tid og kræfter på at fremstille mærkerne samt kortlægge, opmærke og vedligeholde ruten. At den er tryk. At jeg fandt overnatning, hvor jeg havde brug for det. At jeg bor i Danmark og at vi er et helt vidunderligt vandreland.

Jeg vidste ikke, at der findes så store skove i Danmark, at man kan vandre gennem dem i dagevis og ikke møde nogen. At der er skønne grønne områder, hvor man kan vandre, cykle og ride, slå telt op, lave bål, spise picnic og lege så mange steder. At gæstfriheden er så stor, at man kan blive kørt til et supermarked i en kun fire uger gammel Tesla (det havde de jo ikke behøvet, selvom jeg betalte for en overnatning) – og en hel masse andre ting, som jeg heller ikke ved.

TAK!

Vandring i Danmark

En kærlighedserklæring til Den Danske Pilgrimsrute

I 2018 brækkede jeg min ene hånd 14 dage før jeg skulle have gået på Camino Francés. I 2020 havde jeg efter aftale med min chef planlagt at være væk hele maj, endelig havde jeg fået muligheden for at tage til Spanien og vandre Camino i fem uger. Og så ramte det store C. For at dulme sorgen over, at jeg heller ikke denne gang kom af sted, benyttede jeg lejligheden til at få gået Den Danske Pilgrimsrute fra Helsingør ned over Sjælland sammen med min vandreven Gunnar. I starten var det lidt stokastisk, hvilken etape vi begav os ud på og vi har ikke helt styr på, hvornår det var vi blev enige om at gå hele vejen.

af Rikke Ærtbjerg

Den 21. marts gik turen fra Ballerup til Roskilde via Høje Taastrup gennem Vestskoven, der er et skønt, men over-set område lige bag motorvejen mellem Ballerup og Høje Taastrup, med masser af hestefolde, skov, en vikingelandsby, en golfbane og meget andet. Vi fik på trods af Corona-nedlukningen lov til at benytte toilettet i IKEAs vareudlevering. En bæk ved kirken i Høje Taastrup blev vores kaffepause-sted og en To go-kaffe fra Lagkagehuset i Roskilde fulgte os hjem. Det var før Lagkagehuset blandt flere andre blev udskammet for at udnytte Corona-hjælpepakken. Skøn tur på 28 km i solskin og med fine steder til kaffepauser og spisning af den medbragte madpakke. Det var nemt at tage tog og bus 400S retur til Ballerup.

Dagen efter, den 22. marts, tog vi en bus til Birkerød station og herfra S-toget til Hillerød. Buschaufføren i linje 500S tog sit nye ansvar i forhold til det store C meget alvorligt, for da jeg (efter hans mening) kom for tæt på i forsøget på at tjekke mit Rejsekort ind, skreg han (og ja, han skreg!) ”Gå væk, gå væk, gå væk, der er Corona!”. Og han hersede rundt med passagererne for at forhindre, at vi sad for tæt...

Vandringen de 24 km fra Hillerød til Farum var primært i gråvej, men regnen udeblev. Gang på gang undervejs blev vi overraskede over, hvilke skønne steder Danmark gemmer på uden for det asfalterede vejnet. Lige efter Hillerød gik vi forbi Skt. Josefs Karmel, der under normale omstændigheder byder en træt pilgrim på kaffe. Ved Lillerød Kirke holdt vi pause med termokandekaffe. Vi har holdt mange pauser på bænke ved de lokale kirker og var der åbent, stak vi som regel også hovedet indenfor for at se, hvilken slags kirke det var, vi passede denne gang. Afslutningsvis var der besøg på Farum Konditori i Farum efter To go-kaffe og en lille kage...

Vandring i Danmark

De 14 km fra Farum til Ballerup har vi gået mange gange, da det nærmest er i min baghave og netop derfor valgte vi denne gang, den 26. marts, at slå et slag længere ud mod Kr. Værløse og vandre over den gamle flyvestation. Det var også en skøn oplevelse og vejret var endda så godt, at vi kunne tage et hvil på græsset i solen.

Den 27. marts var turen kommet til etappen Roskilde – Skjoldnæsholm. Vi havde arrangeret os med en bil i hver ende af etappen. Tidlig afgang fra Roskilde, skyggerne fra morgenstunden gav minder om Camino-vandring, en fasanhane stoltserede i skoven og var ikke bange for os, sagnlandet bredte sig ud, nogle marker var lysegrønne. Meget smuk vandring gennem Skjoldungernes land ud over Gammel Lejre og forbi ”Land of Legends”, Lejre Museums bygninger midt i Sagnlandet. Åbent land og grus- og græsstier det meste af vejen. Den Danske Pilgrimsrute viste sig fra sin smukkeste side i høj sol, smukke stier, vide marker og dybe skove. Skovene lidt for dybe i slutningen, men som vi siger – det er bare bonus! Der skulle være 11 km til Lejre og derfra 15 til Skjoldnæsholm. Vi endte med at gå 33 km den dag ...

Det meste af ruten var markeret med Skjoldungestiens mærke og af og til var der et skilt med muslingeskallen eller en pil og det gik faktisk fint – indtil vi ramte skoven før Skjoldnæsholm. Og så er det, man konstaterer, hvor vigtigt det er at have strøm på telefonen. For er der en ting, jeg har lært at sætte pris på undervejs, så er det de GPX-filer, der ligger på foreningens hjemmeside. Har man GPX Viewer på sin telefon og har downloadet ruten, kan man altid finde ud af HVOR man er og HVOR man så skal gå hen. (Serviceinfo: App'en koster hele 17 kr., men har man først fundet ud af at bruge den, er den alle pengene værd!).

På et tidspunkt sagde Gunnar ”Her har vi altså været før, jeg har set det der plastik tidligere”. Heldigvis mødte vi nogle meget flinke mennesker, der havde noget så oldschool som et analogt kort, de forærede os, så vi kunne finde hen til bilen. Ellers havde vi nok flakset rundt derude endnu. Og Gunnar fandt ud af, at jeg godt kan blive lidt sammenbidt, når jeg er træt og har gået så langt ☺

Etapen den 11. april gik fra Helsingør til Esrum og foregik igen med en bil i hver ende. Det var fint, at transportudfordringen kunne løses sådan, men det gav ikke den ”rigtige” Camino-fornemmelse med al den bilkørsel.

Både denne etape og turen på 17 km fra Esrum til Hillerød den 24. april gik vi før skoven sådan rigtig sprang ud, men det var stadig en smuk oplevelse at vandre gennem Grib Skov, holde hvil på et væltet træ, glædes over markeringerne på ruten opsat af Foreningen af Danske Santiago-pilgrimme og længes til Spaniens vidder ved synet af muslingeskallen og pilen.

Vandring i Danmark

Der gik et par uger, hvor vi vandrede andre steder, men på et tidspunkt var vi igen tilbage ved Skjoldnæsholm for at gå de 17 km videre til Ringsted og der var ingen problemer med afmærkningerne. Lidt vandring på landeveje, der var smalle og hyggelige, der var begyndt at komme grønt på træerne undervejs, der var søde dyr i alle afskygninger, både harer, rådyr, høns, får og lam, geder, køer og heste – eller også var det ponyer. Lange stræk på grusstier over marker, gennem skove og langs en å, under motorveje og over andre veje og igen viste Danmark sig fra sin skønneste side. Vi nåede vandrehjemmet i Ringsted over for Skt. Bendts Kirke, hvor der stod en bil og endnu en skøn vandredag i Danmark var til ende.

Turen på ca. 22 km på Den Danske Pilgrimsrute fra Ringsted til Skelby, halvvejs til Næstved, startede den 2. maj ved Skt. Bendts Kirke i Ringsted, gik via Høm (hvor vi endnu en gang holdt kaffepause i solen på en bænk ved kirken) og Glumsø og sluttede i Skelby ved kirken, hvor der praktisk nok også ligger et vandrehjem. Vi skulle dog ikke overnatte i denne omgang.

Det støvregnede, da vi gik fra Ringsted, men det holdt hurtigt op, så vi fik sol på næsen. Fin skiltning hele vejen, ingen problemer med at finde stedet, hvor vi skulle vælge, om vi ville vest på eller syd over. Korsør måtte vente, nu var det ruten mod Rødby vi fulgte.

Vandring i Danmark

Rapsmarker så gule, at det skar i øjnene, smalle asfalterede veje med store busser, som man måtte springe af vejen for ikke at blive ramt af, afsides grusveje gennem ukendt land, over marker og forbi små husmandssteder, store gårde, krat og søer, heste, køer, rådyr, harer og sol!

Etapen Skelby – Næstved den 8. maj bød på ca. 16 km. Vi startede i høj sol i ca. 11 graders varme, men gik os hurtigt varmen til gennem det forårssmukke danske landskab. God skiltning det meste af vejen, Susåen flød så smukt langs ruten og et par kræsne geder ville ikke have Gunnars gulerødder. Vi fotograferede et smukt gammelt egetræ, gik via Fodsporet (en natursti, som er anlagt på den nedlagte jernbanestrækning mellem Slagelse og Næstved), forbi Herlufsholm og atter langs Susåen, hvor andemødrene havde nok at gøre med at holde styr på deres ællinger i den stærke strøm. Som sædvanlig en smuk tur med gode snakke, duften af syrener og rapsmarker og kaffe på termokanden.

Vi var nået til etappen Næstved – Vordingborg på Den Danske Pilgrimsrute og startede i Næstved Kr. Himmelfartsdag (22. maj) i høj sol og ikke ret meget vind, der hvor vi slap ruten weekenden før og denne gang skulle vi vandre over to dage med en overnatning undervejs. Vi rundede Fakta og købte frokost, rødvin og aftensmad samt boller og ost til morgenmaden fredag.

Der var glæde, da vi fandt det første mærke på ruten og kaffen i termokanden var stadig varm, da vi holdt pause ved Rønnebæk Kirke. En meget kælen kat parkerede sig på mit skød, men vi måtte efterlade den. Syrenerne blomstrede og duftede, en smuk blodbøg var fotogen, ligesom valmuerne i brakmarken. Som sædvanligt gik snakken lystigt, ruten var forholdsvis let at finde – vi har dog haft meget glæde af kortet i GPX Viewer og der er meget asfalt på denne strækning.

Vandring i Danmark

Køng Kirke er egentlig uden for ruten og ligner slet ikke en traditionel dansk kirke, men vi så den på vej til vores overnatningssted, **Øbjerggård Bed & Breakfast** (4 km fra Lundby) og dagens strækning blev på ca. 22 km i alt. Vores medbragte aftensmad og rødvin blev parkeret, da der var mulighed for at spise på Øbjerggård.

Hyggeligt, imødekomende og med en stemning af gammelt badehotel lå Øbjerggård dér for enden af alléen. Vi fik anvist et andet værelse end først tænkt, da værten vurderede at den første seng ville være for kort og blev tilbudt økologisk middag, som vi takkede ja til og som var meget lækker, lige fra den stegte kylling og de nye kartofler til den økologiske rødvin og den (heldigvis) lille bananasplit, der var en af dessertmulighederne. Vi fik næsten oplevelsen af at være på Camino i samtalen med vores bordfæller – med afstand – under middagen. Fantastisk aften.

Tidligt op og afsted allerede kl. 8.30 – vi skulle jo tilbage på ruten, så der var 4 km før den medbragte morgenmad, som vi først kunne få efter køb af mælk til kaffen i Lundby.

Ruten fra Lundby til Vordingborg skulle være på 16 km, men til vores overraskelse og glæde var vi i Vordingborg efter kun 17 km, på trods af de ekstra 4 km fra Øbjerggård. Undervejs camperede vi og spiste aftensmaden fra dagen før til frokost på et stykke græs og lå og nød solen lidt, før vi gik de sidste km til stationen. Da var det blevet overskyet og mere blæsende, så det var fint at komme i læ i toget retur til Næstved og den ventende bil.

De sidste stræk på vores vandring ad Den Danske Pilgrimsrute var fra Vordingborg til Rødby Havn. Vi startede derfor fredag før Pinse kl. 9.30 dér, hvor vi sluttede weekenden før, nemlig foran Vordingborg Station. Vejret var

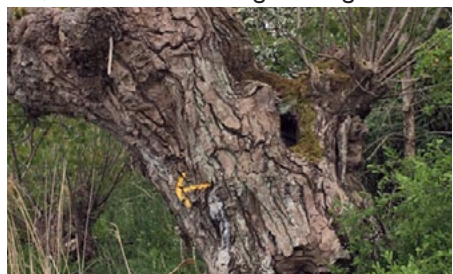
Vandring i Danmark

pragtfuldt med høj, blå himmel og sol og temperaturen sneget sig i løbet af dagen op omkring 20 grader. Ikke langt derfra fandt vi den første pil OG muslingeskal og så var det derudaf. Vi vidste, at vi skulle sydpå og krydse tre broer, så vi havde en pejling på retningen, men måtte alligevel flere gange tjekke GPX-filen, når der manglede en gul pil eller en muslingeskal. Det var kendetegnet for hele den første dag. Vordingborg bød på kunst i gadebilledet, ikke ret længe efter forlod vi dog byen og nærmede os den første bro, vi skulle krydse: Masned-sundbroen (eller Madsnedøbroen, som den også kaldes), der er bygget i 1937, er 201,0 meter lang, har en bredde på 8,8 meter og en gennemsejlingsbredde på 25 meter. Derefter krydsede vi Madsnedø for at begive os ud på Storstrømsbroen.

Den anden bro, Storstrømsbroen, er 3.199 m lang og 9 m bred. Største spænd er 26 m, der så også er gennemsejlingsbredde. Den bar tydeligt præg af, at den også blev bygget i 1937. Da der er konstateret alvorlige skader på broen og den har en begrænset kapacitet til at kunne afvikle togtrafikken efter åbning af Femern Bælt-forbindelsen, har Folketinget vedtaget at bygge en ny bro vest for den nuværende og rive denne ned, når den nye bro står færdig.

Vel ovre på Falster-siden gik pilgrimsruten ud over Orehoved og gennem skønne landskaber med masser af sol, lærkesang, grønne marker og grusstier. Vi fandt en plet slået græs og spiste vores medbragte frokost, før vi vandrede videre mod Vålse Vig, hvor vi holdt kaffepause. Efter Vålse gik vejen ad uendelige grusveje med stynede og rådne træer, der gav mindelser om H.C. Andersens eventyr Fyrtøjet. Grusvejen ledte os til Vester Kippinge, hvor vi lånte toilettet og så kirken, der var beklædt med stilsnæsten op til toppen af kirketårnet. Derfra gik vi videre gennem Alstrup, hvor vi slog følge med en lokal herre, der hver aften cyklede eller gik 5 km rundt i området. Da vi holdt pause lige uden for Alstrup, tilbød en venlig dame, at vi kunne låne toilettet eller få noget vand, hvis vi trængte – det gjorde vi ikke lige dér, men det var et meget venligt tilbud.

Vandring i Danmark

Den tredje bro, vi krydsede var Guldborgbroen (eller Guldborgsundbroen). Den blev indviet i 1934, er 180 meter lang, 7 meter bred og gennemsejlingsbredden er 30 meter. Dagens vandring nåede op på 30 km, selvom guiden sagde 27... og vi gik endda ikke forkert en eneste gang!

Vel ankommet til Guldborg tjekkede vi ind på *GuldborgRooms*, der ligger lige over for *Dagli'Brugsen*.

Og så blev vi opgraderet til brudesuiten, fordi vi var de eneste gæster! Vi fik hurtigt hentet en flaske rosévin og en pose chips til at nyde på altanen, før vi gik på *Café Lagunen* i havnen og spiste stegt flæsk og persillesovs. Og her er det ikke dagens ret én gang om ugen – her kan du få det HVER DAG! En kold øl til smagte godt.

Lørdag morgen var vi tidligt oppe og hentede morgenbrød og frokost i *Dagli'Brugsen*, før vi kl. ca. 9.15, igen i

skønt solskinsvej, vandrede videre syd-på ad Guldborgvej. Både muslingeskal og pil viste os snart til højre og inden for 10 minutter efter afgang var vi i den smukkeste skov med grusstier så langt øjet rakte og fuglekvidder og solskin omkring os – men ingen gule pile. Der fortsatte vi vandringen i næsten to timer med højt til himlen og store stabler med træstammer, et smukt dødt træ mellem alle de levende, kaffepause i en grøftekant (først i en myreture, derefter ca. 2 meter derfra!) og en smuk blodbøg mødte os på vejen. Efter skoven dukkede pilene og muslingeskallerne op igen, men hele dagen var det en god idé jævnligt at tjekke GPX-filen og et sted var vi da også gået et godt stykke forkert pga. en manglende pil og måtte retur igen til ruten.

Vandring i Danmark

Vandring i Danmark

Vi drak Café Latte på *Café Da Vinci* i Sakskøbing, før vi fandt en stump græs på havnen og spiste vores medbragte pastasalat. Der fulgte ikke bestik med, men vi lånte to gafler af en lokal sejler og efter frokost fik vi også fyldt vores vandflasker af den flinke mand. Fra Sakskøbing til Maribo var der meget asfalt og på enkelte af vejene blev der også kørt stærkt. Først da vi nåede ind til Maribo, kom vi ad en grussti langs med en af søerne, hvor der meget malerisk svømmede gæs rundt, til domkirken og Pilgrimshuset, hvor vi blev installeret i værelset ved navn *Maria* (meget passende, da det er navnet på vores spansklærer) og derefter gik vi på *Ebsens Hotel* og spiste. Dagens vandring blev på ca. 30 km, hvilket var hvad rutebeskrivelsen havde lovet plus vores lille omvej. Vi fik yderligere km på, da vi gik i byen og spiste.

Søndag troede vi, at vi lige kunne købe noget frugt i et supermarked, men alt var lukket pga. Pinsen, så vi måtte i stedet på en tankstation og forsyne os. Vi vandrede afsted ved 9.45-tiden efter et besøg i domkirken, der er meget smuk, både ud- og indvendig. Vejret var solrigt, men mere blæsende end de foregående dage. Lange stræk på grusstier, kort stræk på asfalt, men uden særlig trafik og de sidste ca. 14 km til Rødby Havn på Jernbanestien, der løber ca. 17 km på et tracé, hvor den tidligere jernbane til Rødby kørte. Den blev anlagt i 1874 og kørte frem til 1974 – der kørte godstrafik helt frem til 1989. Nu er det et rekreativt område og det var fantastisk at gå på, både fordi det stort set var lige ud hele vejen, vi kunne ikke gå forkert, grusstien var flad og der var masser af vegetation, der gav både læ og skygge. Mange steder var der sat borde og bænke op til at holde pause på undervejs. Vi parkerede os dog lige så ofte i en plet græs, hvor vi kunne ligge og slappe af, inden vandringen fortsatte. Ca. 21 km var dagens vandring, der sluttede på stationen i Rødby Havn i solskin og blæsevejr. Den Danske Pilgrimsrute over Sjælland er fantastisk!

Gå langt

af Gitte Holtze

anmeldt af Rikke Ærtebjerg

Gitte Holtze er ikke en frk. Hvemsomhelst – i 2018 gik hun den godt 4.200 km lange Pacific Crest Trail fra Mexico til Canada, og året efter knap 800 km på Camino Francés i Spanien. I bogen deler hun sine egne erfaringer fra de to lange vandreture, mens de faglige input inden for områderne fysiologi, psykologi og ernæring kommer fra hhv. en fysioterapeut, en mentalcoach og en sportsdiætist. Gitte er uddannet journalist og har tidligere arbejdet på Berlingske Tidende og er nu freelanceskribent og foredragsholder.

Bogen er mere en praktisk guide til udstyr, træning og forberedelse end en beretning om turene. Gitte gør også meget ud af at understrege, at udstyr er meget individuelt, så det, der passer hende, ikke nødvendigvis passer andre. Det er derfor en befrielse, at der ikke en eneste gang er nævnt et mærke på noget af det udstyr, Gitte har brugt på turene.

Jeg er meget enig med Gitte i, at fodtøj er det vigtigste, når man vil (træne til at) gå langt. Efter min mening er det også rigtig fornuftigt at starte bogen med et kapitel om overbelastningsskader – for dem har vi efterhånden hørt en del om. Bogen tilbyder et forslag til en træningsplan og der er også et kapitel om mental forberedelse til turen. Desuden skriver Gitte rigtig meget om den rigtige kost. Der er også en grundig uddybning af, hvor vigtigt vand er for kroppen og hvad det gør, hvis man ikke får nok væske.

Fodtøj, rygsæk, sovepose – de tre vigtigste ting gennemgås grundigt, med forslag til hvad man skal tage med i betragtning, når man skal anskaffe udstyr. Dernæst kommer der råd til anskaffelse af telt og tøj.

Afsnittet '**Jeg vandrer, derfor er jeg**' siger mere om, hvad det gør for mennesket at vandre. Som Gitte skriver: "At vandre gør rigtig – rigtig – meget godt for os mennesker. Det er belyst og bevist igen og igen. Det er sundt, man lever længere, taber sig, bliver i bedre humør, og det nedsætter risikoen for demens, diabetes, stress, søvnløshed, hjertekarsygdomme, depression osv.

Har du brug for et puf for at komme i gang med at gå langt, eller vil du gerne have gode råd før en længere vandring som f.eks. en Camino, er der hjælp at hente i *Gå langt*.

Kvartlivskrise på Caminoen

af Simone Jespersen

anmeldt af Rikke Ærtebjerg

Efter at have læst Simones bog kan jeg konstatere, at det at kunne bruge Caminoen til at bearbejde kriser er gældende for alle aldre. Kald det kvartlivskrise, livskrise, en hvilken som helst krise, en lang gåtur som denne kan gøre underværker.

Simone gør sig mange bekymringer og har mange – ikke fordomme, men måske mere negative forventninger – før sin vandring og må samtidig kæmpe med modstand fra sin nærmeste familie, da hun har truffet beslutningen om at tage af sted. Og godt hun kom af sted!

Som med så mange andre forventninger eller fordomme, bliver også Simones gjort til skamme ved ankomsten til og vandringen på Caminoen: den er for unge og gamle, tykke og tynde, høje og lave. Hun møder hurtigt nogen på sin egen alder at følges med. Og skilles fra dem igen. Og møder dem igen senere. Og alle, unge og gamle, hjælper hinanden. Der er vabler, overbelastningsskader, mad man ikke kan spise og herberg, hvor der er nogen, der snorker. På den måde er der for tidligere pilgrimme på Caminoen ikke så meget at hente i Simones bog.

Men for én, der ikke før har gået Caminoen og som måske er nervøs for, hvordan det vil være første gang og som måske er usikker på, om man kan klare det psykisk, fysisk og på alle niveauer, er Simones bog en befrielse. Simone er efter eget udsagn meget usikker og uselvstændig – men dog selvstændig nok til at beslutte sig for at gå en Camino –

og maler de værste tænkelige scenarier på væggen allerede før afrejsen fra Aalborg. Men hun formår at gøre dem alle til skamme. Både sine egne bekymringer, familiens modstand og de genvordigheder, som hun – lige som så mange andre pilgrimme på Caminoen – kommer ud for undervejs.

Simone har meget fornuftigt indsat sider med gode råd og vejledning til forskellige aspekter til vandring på Caminoen – f.eks. om udstyr, om hvordan man kan overnatte, hvad man skal med et pilgrimspas, hvor man kan finde råd og vejledning før turen (og her varmer det naturligvis, at hun nævner www.santiaGOPilgrimme.dk) og hvad man kan gøre for at træne før afrejse og meget mere. Hvis du ikke har gået Camino før, har en hvilken som helst alder! og er usikker på, om du kan klare det, kan du finde meget inspiration i Simones bog.

Bushcraft i Norden

af Jesper Hede

anmeldt af Rikke Ærtebjerg

'Bushcraft i Norden' er en lækker bog at få i hånden, som den ligger der i A4-format med hardcover og en smuk forside. Det betyder så også, at selvom den beskrives som 'felthåndbog', er det ikke én, du tager med i rygsækken, men det meste i bogen vil også være godt at vide på forhånd, hvis du vil ud i vildmarken. Det kunne være en oplagt julegaveidé til en du kender, der godt kunne tænke sig at udforske naturen og vildmarken mere end bare at tage en enkelt overnatning i et shelter, vandre Camino eller fra hytte til hytte i Norge.

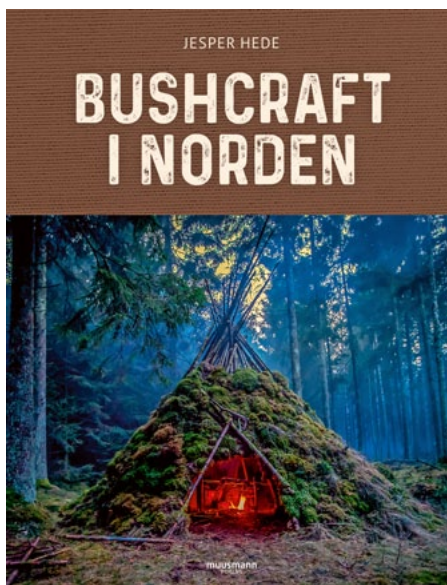
Bushcraft kan bedst oversættes til 'Vildmarksfærdigheder'. Det beskrives som friluftsliv i sin simpleste form, men ikke overlevelse, selvom det tit forbindes med det. Bushcraft handler jf. Jesper Hede først og fremmest om at færdes og trives i naturen og samtidig nyde og forstå den.

Vi ved sikkert alle nogle af de ting, Jesper Hede skriver om, men mit gæt er, at kun få af os har kendskab til dem alle, for de færreste har haft behov for at praktisere dem. Og en ting er helt sikker: Der er masser af oplysninger i denne bog, som ville være meget praktiske at vide, hvis man nogensinde strander i ødemarken og kun har sig selv at læne sig op ad. Apropos nylige serier i TV – 'Alene i Vildmarken' og 'Øen'. At tænde et bål er måske meget let, hvis man har tændstikker – men hvad hvis man ikke har? Og det er også en god idé at vide, hvordan man håndterer en økse, så man ikke kommer galt af sted. Og skulle man få

brug for andet at spise end det, man selv har med, er der også gode råd at hente.

Bogen er delt op i logiske afsnit, begyndende med et par, der handler om selve begrebet bushcraft og hvad bushcraft-mentaliteten betyder. Der er noget om planlægning og navigation og en hel masse om udstyr, både generelt og mere specifikt om værktøj. Bogen giver gode råd til at bygge shelter og slå lejr, der er flere forskellige måder at tænde ild på og der er råd til vand og føde, håndværk og projekter. Desuden er der en bushcraft-ordbog, hvis der skulle være behov for at få uddybet, hvad de forskellige begreber dækker over.

På med vanten og ud i naturen – du er godt klædt på med denne bog.

Friluftssrollinger

af Julie Pio Kragelund

anmeldt af Rikke Ærtebjerg

Ideen til bogen kom i 2018, hvor Julie sagde til sin mand, at der manglede en bog om friluftsliv til familier med små børn og at hun mente, at den kunne hun skrive. Det kunne hun og her er den og den er et rigtig godt værktøj til de forældre – og evt. bedsteforældre – der kunne tænke sig at bruge mere af tiden med børn og børnebørn i det fri.

Friluftsliv kan være mange ting, f.eks. vandring, og det kan jf. forfatteren også lade sig gøre, hvis man forventningsafstemmer og planlægger med blik på børnenes behov.

Bogen er delt op i logiske afsnit, som f.eks. om hvad man kan lave i naturen, bevægelse, at blive ud længere, små børn og vand – og sne, forberedelse og planlægning og forslag til ture i både Danmark, Norge og Sverige. Der er meget praktisk information som pakkelister og tips og tricks til, hvordan man 'lokker' mere energi og udholdenhed ud af sine børn, når de er ved at være trætte.

Små børn er ikke bare små børn og det har Julie taget med i betragtningerne, idet hun opdeler dem i 'Marcipangrise', 'Tumlinger' og 'Rollinger' og for hver gruppe beskriver, hvad de kan bidrage med og hvordan man som småbørnsforældre takler, at man selv gerne vil ud i naturen og hvordan man får den ekstra dimension med, der hedder små børn.

Julie er også så fornuftig, at hun ikke tegner et glansbillede, men understreger,

at det ikke er let at få tingene til at fungere, at der vil være dage, hvor det bare slet ikke går, som man havde planlagt og at det kræver vilje fra forældrene, men der er også gode fif til, hvordan man kan forbedre chancerne for at få det til at lykkes. Her er råd om både påklædning, inddragelse af børnene i planlægning og udførelse, 'godbidder' til at uddele undervejs, forslag til aktiviteter – både undervejs og ved målet, hvis der er et og øvrig praktik omkring at tænde bål, slå lejr, overnatte i telt/shelter og hvad man gør, hvis der sker uheld eller nogen kommer til skade.

Julie har allieret sig med flere småbørnsfamilier, der bidrager med deres egne beretninger om hvad de har gjort for at få børnene med og lære dem glæden ved at færdes i naturen og alle familier har udover dette også færdigheder som f.eks. spejder, dyrlæge og læge.

Pilgrimsfærd i Danmark

af Jørgen Hansen

anmeldt af Rikke Ærtebjerg

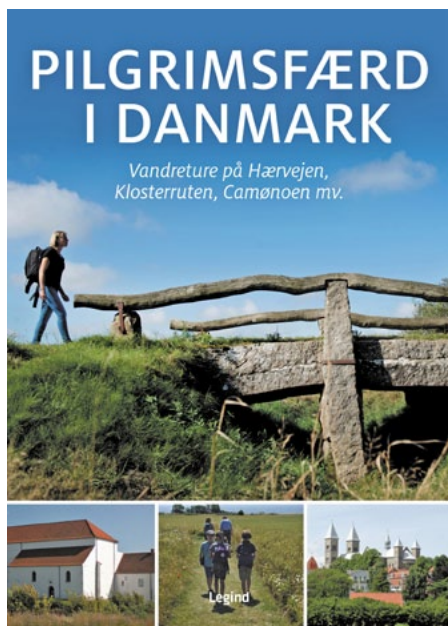
Der er en masse historie og en del gode historier i Jørgen Hansens bog, *Pilgrimsfærd i Danmark*.

Beskrivelserne af de enkelte etaper på de ruter, han har valgt at skrive om, er maleriske, der er masser af anekdoter og Danmarkshistorie, man aner storheden ved de jyske heder og føler, at man kender Den Jyske Højderyg med diverse åer mod øst og vest, genoplever dramerne i Nordsjælland og skærmyslerne på Midsjælland i beskrivelserne af Klosterruten og beundrer iværksætterne på Møn, der har skabt Camønoen.

Med mange årstal fortæller Jørgen Hansen om det historiske i ruterne, han beretter om kirkerne på vejen og angiver muligheder for overnatning og transport mellem knudepunkterne, der giver en fornemmelse af, hvor det vil være hensigtsmæssigt at tage en bus eller et tog, hvis etaperne bliver for lange for ens formåen eller bekvemmelighed.

Jørgen Hansen giver et meget overordnet billede af nettet af pilgrimsruter i Danmark, men som rejsefører er bogen for stor og tung at medbringe. Desuden er kortene ikke så detaljerede, at man kan vandre efter dem og de fleste ruter er ikke så godt markeret 'i virkeligheden', at man kan vandre dem uden, så det er en væsentlig mangel, med mindre det kun er som inspiration til pilgrimsvandring, eller fordi bogen mest er beregnet for læsere, som blot læser om dem hjemme i sofaen.

Og der er ét kæmpestort spørgsmål, der melder sig, når jeg læser en bog som hedder '*Pilgrimsfærd i Danmark*'. Hvordan kan man skrive den bog og slet ikke nævne Den Danske Pilgrimsrute? Endsige nævne, at der går ruter gennem Danmark helt fra hhv. Hirtshals, Frederikshavn, Helsingør og Dragør og hele vejen gennem Europa til alle de tre store pilgrims-destinationer. På trods af forsøget med i overført betydning at kortlægge danske pilgrimsruter og på trods af, at Jørgen Hansen ikke selv påstår, at han skriver om ALLE pilgrimsruter i Danmark, mener jeg det er en ommer. Men det kan være, det kommer med i næste oplag.

Jesus Trip

af Poul Joachim Stender

anmeldt af Rikke Ærtebjerg

Som anmelder forsøger jeg at være objektiv, når jeg siger, at bogen helt sikkert vil være en god guide, hvis man rejser til Israel og Vestbredden for at besøge nogle af de helligsteder, Jesus boede og vandrede. Den er informativ, med masser af baggrundsviden, bibelreferencer og fakta. Det skinner igennem, at forfatteren ved, hvad han taler om.

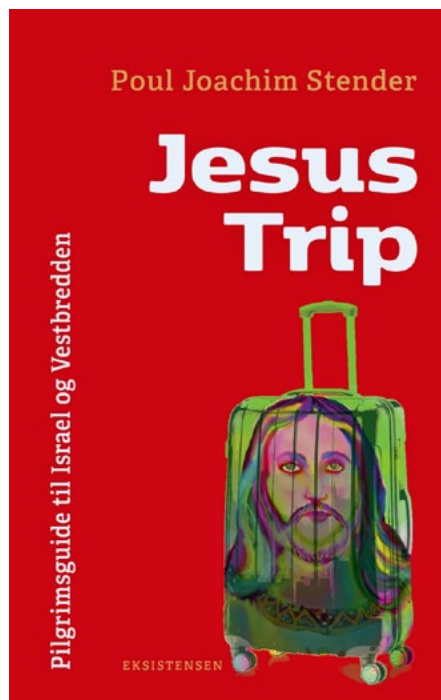
Poul Joachim Stender har, udover at være Cand. Theol, også været rejseleder på mere end 30 rejser til Israel. Denne bog er et ekstrakt af hans viden og erfaring og den bringer os langt omkring. Han kalder selv sin bog for en pilgrimsguide til Israel og Vestbredden og man må så gøre op med sig selv, om det er et sted, man vil rejse til.

Selvom man ikke vil, kan man via denne bog blive bekendt med mange af de steder, hvor Jesus ifølge det nye testamente boede og udførte sine undere, lige som bogen er fyldt med fortællinger om mange af de forskellige helligsteder, der har været bygget op, revet ned og bygget op igen gennem de sidste to tusinde år.

Poul Joachim Stender tager os med fra Tiberias til Tabor-bjerget, fra Jeriko til Jerusalem og fra Genesaret sø til Getsemene have med referencer til biblen og fortællinger om, hvad der skete de pågældende steder. Bogen er ligeledes krydret med forslag til mad, man bør smage og tip til trip og tanker til fordybelse. Tip til trip er f.eks. at

lære perioder og navne udenad, fordi det så – jf. forfatteren – vil være nemmere at forstå historien, når man er på de respektive helligsteder, eller tips om hvordan man bør være klædt, når man besøger disse.

Tanker til fordybelse er forfatterens egne refleksioner, f.eks. om tid, eller størrelsen på det univers, vi hver især har – sammenlignet med målet på den mobiltelefon, som mange bruger rigtig meget tid med...

Sammen om at vandre - hver for sig

Melodi: Min Amanda var fra Kerteminde

Før i tiden, der har ømme fødder
søgt mod syd i håb om sjælefred.
Købt sig fri af syndens dybe rødder
eller ind i Himlens Evighed.
Nu går andre fødder ad de veje,
der blev brugt til deres pilgrimsfærd.
Og skønt vandredagene er seje,
er det stadig hele turen værd,
og skønt vandredagene er seje,
er det stadig hele turen værd.

Også vores tid kan tynge sindet,
så det trænger til et frikvarter,
og så er det godt at blive mindet
om at *bedre* ikke kun er *mer'*
Lad det simple liv på pilgrimsturen
skaffe plads til det du tænker på.
Når din trætte hjerne møder muren,
så pak sammen og kom ud at gå,
når din trætte hjerne møder muren,
så pak sammen og kom ud at gå.

Går du for at tæmme tunge tanker,
blive fri og lukke glæden ind?
Har du Gud som livets faste anker,
eller søger du med åbent sind?
Venter uro – og en stor forandring
eller håb om livet blir' en leg?
Hvad der end har bragt dig ud på vandring
kan vi følges lidt ad samme vej,
hvad der end har bragt dig ud på vandring
kan vi følges lidt ad samme vej.

Er vi tavse eller vil du tale?
Skal jeg lytte eller gi' et råd?
Er dit tanke-mylder lagt i dvale
eller søger du den røde tråd?
Du fornemmer selv din vandrings mening,
men vi kunne hjælpe dig på vej.
Må jeg foreslå en god forening,
hvor vi vandrer sammen – hver for sig,
må jeg foreslå en god forening,
hvor vi vandrer sammen – hver for sig.

(Solveig Poulsen;)

I anledningen af Foreningen af Danske Santiagopilgrimmes 20 års jubilæum.

Når man selv har gået Vejen

Melodi: Tørresnoren

Når man selv har gået Vejen – tænker man, at alle bør vandre sig til fred i sjælen – hvis de evner, hvis de tør. Men kun få har tænkt til ende, hvad det kræver at få fart i moderne pilgrimsvandring: En forening til en start?

Tyve år er gået siden tankerne fik rigtig fat og nu kan vi høste frugten af de spirer, der blev sat. Stakkevis af gode bøger, eget blad hvert halve år og på nettet kan man dele de erfaringer man får.

Landets gamle pilgrimsveje er nu atter mærket op. Vej og sti er fint beskrevet – kort og ruter helt i top. Der er steder du kan sove – uden at bli' kold og våd og tillige folk at spørge, hvis du mangler gode råd.

Tak til dem, der så behovet og det hold, der først tog fat.
Tak til dem, der fandt strukturen – så det meste glider glat.
Tak til dem, der satte Danmark på Europas pilgrimskort
Tak for stærk og stædig indsats – også når det var lidt hårdt.

Skål for vandring, som gir mening. Skål for hat og vandrestok
Skål for en robust forening. Skål for en mangfoldig flok.
Skål for indfald og ideer. Skål for dem, der følger op.
Skål for dem, der viste vejen og for os der følger trop.

- Skål og tillykke -

(Solveig Poulsen, 2019)

Velkommen til Årsmøde 2020 i Slagelse

Lørdag 31. oktober 2020

**Vi mødes i Antvorskov Kirke
Agersøvej 86B - 4200 Slagelse**

Program for dagen:

Kl. 11.00-12.00 Ankomst og indtjekning + sandwichbolle m. vand/øl
(traktement kun for betalende deltagere)

Kl. 12.00 GENERALFORSAMLINGEN starter. Se dagsorden på næste side.

Efter generalforsamlingen:

Vi skal synge sammen ledet af organist Henrik Kristensen
Kaffepause og "genbrugsshoppen" vil være åben.
Medbring endelig pilgrimsudstyr, du vil sælge, så andre kan få
glæde af det, du ikke mere bruger!
Causeri om caminooplevelser på godt og ondt!!

Kl. 17.00 Afslutning

Tilmelding: Via foreningens hjemmeside senest 4. oktober

Deltagelse: Selve generalforsamlingen er gratis, men vi ser frem til, at du er
med hele eftermiddagen. Der indbetales ved tilmeldingen kr. 200,-
til foreningens konto: 5069 1332063 eller via MobilePay nr.: 77429

Bestyrelsen har besluttet at afvikle dette årsmøde som en hyggelig eftermiddag
med et enkelt traktement (vand, øl, lækker sandwichbolle, kaffe, te, frugt og kage).
Der bliver god mulighed for at hilse på pilgrimsvenner.

Lokalerne i kirken er store og rummelige, så vi kan holde Corona-afstand og
alligevel være sammen.

Transport: Kommer I med toget, kører bus nr. 407R fra stationen til Antvorskov
Kirke på 20 minutter og det tager kun ca. 10 min at vandre fra stationen!

Yderligere oplysninger:

Hanna Vestenaa, mail: hvestenaa@gmail.com, telefon: 51 64 69 56

Dagsorden for generalforsamling 2020

- 1. Valg af dirigent, referent og stemmetællere**
- 2. Bestyrelsens beretning**
- 3. Revideret regnskab til godkendelse**
- 4. Budget for det kommende år inkl. fastsættelse af kontingent**
- 5. Indkomne forslag**
- 6. Valg af formand:**
Vibeke Mørdrup er på valg og modtager genvalg
- 7. Valg af øvrige bestyrelsesmedlemmer:**
Hanna Vestenaa, Kenni Kofoed og Troels Beck er på valg og alle tre modtager genvalg
- 8. Valg af suppleanter:**
Bøje Pedersen og Jacob Rohd er på valg og begge modtager genvalg
(Der vælges 2 suppleanter for en etårig periode)
- 9. Valg af revisor og revisorsuppleant:**
(Der skal kun vælges én revisor, da de vælges for 2 år ad gangen, forskudt – suppleant vælges hvert år)
- 10. Eventuelt**

KLAR TIL CAMINO

Vejen til målet kan være lang og hård, men det rette udstyr gør altid turen sjovere. I Spejder Sport ved vi alt om, hvilket grej der får dig i mål og står klar til at hjælpe dig med din Camino.

Husk rabatten!

Som medlem af Danske Santiago-pilgrimme kan du handle alle ikke-nedsatte varer med 10% rabat. Brug fordelskoden **santiago16** i webshop eller vis denne annonce i din nærmeste Spejder Sport.

MAMMUT NOVA
& MERCURY
MID LTH
1.399,-

BLACK
DIAMOND
DISTANCE FLZ
Z 105-125
1.099,-

ASIVIK
RAINCOVER
UL, 35-50 L.
209,-

BERGANS
HELIUM 40
1.399,-

SPEJDER SPORT

Udstyr til eventyr